

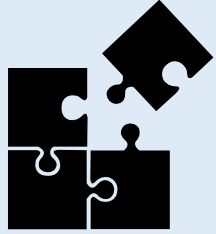

NOU 2022:10 – Nytt inntektssystem for kommunene

med blick på utslagene for kommunene i Vestland

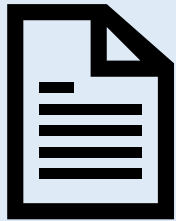
Sigmund Engdal, Økonominettverk Vestland, 15. november 2022

Utvalgets mandat og medlemmer

Helhetlig gjennomgang av inntektssystemet for kommunene

- Vurdere dagens system og de ulike elementer
- Komme med forslag til utforming av inntektssystemet

Føringer i mandatet:

- Rammefinansiering hovedfinansieringsmodell
- Generalistkommuneprinsippet
- Alle kommuner skal kunne tilby gode og likeverdige tjenester
- Forslag innenfor en provenynøytral ramme

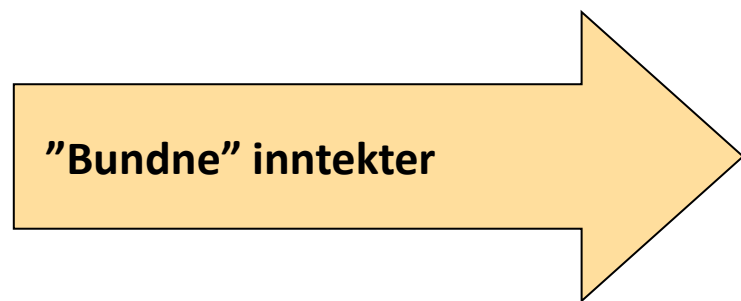
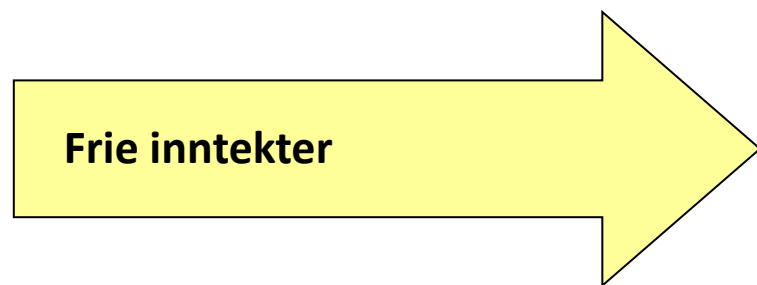

Høringsfrist: 22. desember 2022

Utvalgets medlemmer:

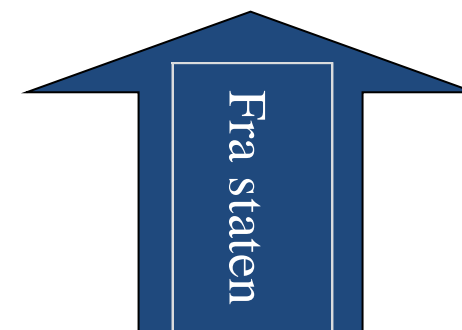
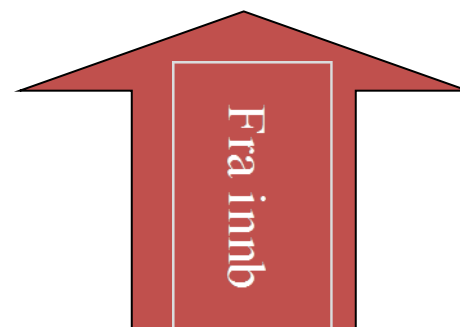
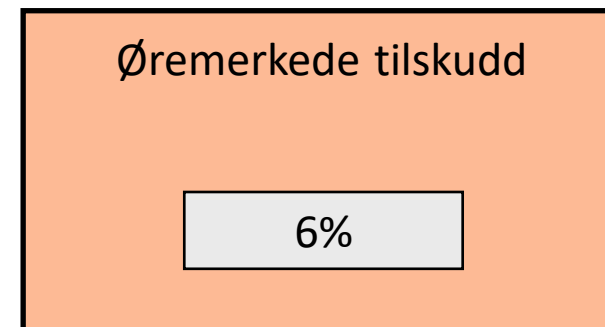
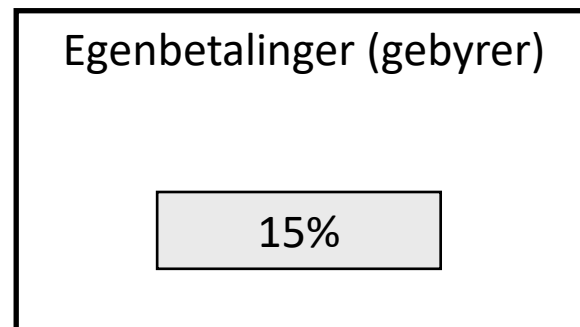
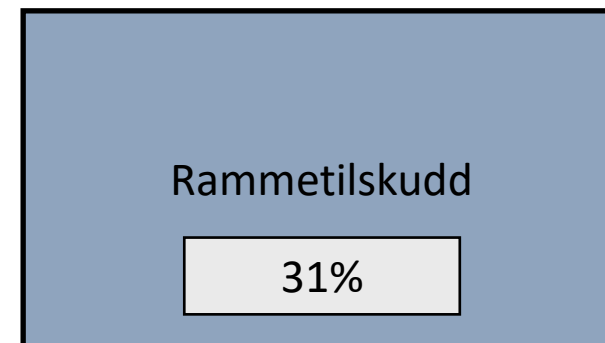
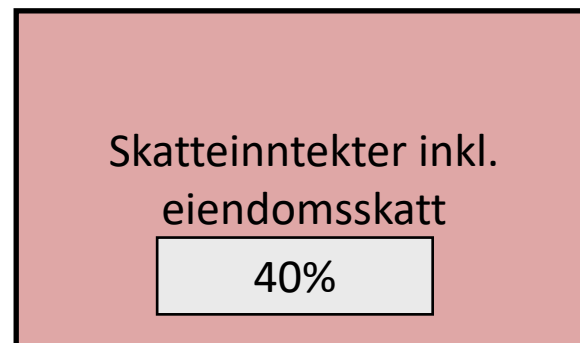
- **Marianne Haraldsvik**, Leder av utvalget
Seniorforsker, NTNU samfunnsforskning
- **Anne Lise Fimreite**
Professor, UiB
- **Egil Kjerstad**
Professor II UiB og forskningsleder ved Norce
- **Trond Erik Lunder**
Seniorforsker, Telemarksforskning
- **Bjørn-Atle Hansen**
Rådmann, Alta kommune
- **Terje Fjellvang**
Økonomidirektør, Kristiansand kommune
- **Randi Borghild Dyrnes**
Kommunedirektør, Sunndal kommune
- **Sigmund Engdal**
Spesialrådgiver kommuneøkonomi, KS
- **Knut Moum**
Pensjonist, tidligere ekspedisjonssjef i Finansdepartementet
- **Grete Lilleschulstad**
Underdirektør, Kommunal- og distriktdepartementet

Finansiering av kommunesektoren

I tillegg:

- Momskompensasjon (4 %)
- Andre inntekter (3 %) (rente og utbytte)

Hurdalsplattformen

- Innføre et nytt kriterium i inntektssystemet for kommunene med et grunntilskudd på 500 000 kroner per grunnskole
- Fjerne delene i inntektssystemet som straffer kommuner som ikke slår seg sammen.
- Sikre at lokalsamfunn som stiller sine naturressurser til disposisjon for utbygging, får mer igjen for det og sikres en rettmessig del av verdiskapingen...
- Beholde eiendomsskatten som en kommunal skatt og at maksimumssatsen for bolig, fritidseiendom, og næringseiendom videreføres på dagens nivå.

Fordeling av inntektsrammer – en avveining mellom ulike hensyn

Premisser for vurdering av finansierings- og fordelingsystem

1

Kommunene har ansvar for viktige velferdstjenester

2

Ikke aksept for:

- store forskjeller
- store svingninger

3

Forskjeller i inntekt er viktigste forklaring på forskjeller i tjenestetilbud

4

Skatt er mer ujevnt fordelt og svinger mer enn tilskudd

Utgiftskorrigererte frie inntekter som andel av landsgjennomsnitt (100 pst) , (1) uten og (2) med eiendomsskatt, konsesjonskraft, hjemfallsinntekter og havbruksfond (2021)

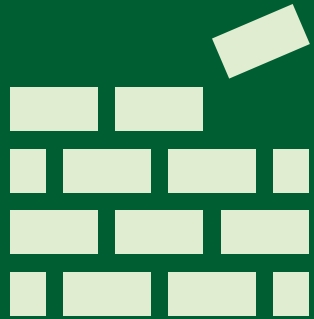
Kilde: Kommunal- og distriktsdepartementet

Utvalget har lagt vekt på at inntektssystemet skal legge til rette for likeverdige tjenester

- *«Utvalget vil imidlertid peke på at hovedmålet med inntektssystemet ikke er å styre kommunenes prioriteringer, men å sette dem i stand til å tilby likeverdige tjenester til sine innbyggere.»*
- *«Utvalget mener det er rimelig å forstå likeverdige tjenester som det samme som at det skal være små forskjeller i kommunenes muligheter til å kunne gi innbyggerne gode velferdstjenester i tråd med innbyggernes behov.»*
- *«Etter utvalgets vurdering tilsier dette at hensynet til likeverdige tjenester må tillegges høyere vekt i utformingen av inntektssystemet. Dette innebærer større grad av utjevning mellom kommuner.»*

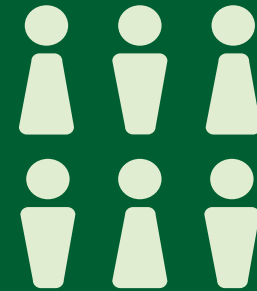
Inntektssystemet

Utgiftsutjevning
(kostnadsnøkler)

Inntektsutjevning

Regionalpolitikk

Hvilke egne generelle inntekter ol. har kommunene? Hva utjevnes og hva utjevnes ikke i dag?

Skatter som inngår i utjevningen (kommunenes skattegrunnlag = statens skattegrunnlag):

- **Skatt på inntekt**
(lønn, pensjon og netto avkastning på kapital)
anslagsvis 163 mrd. kroner i 2020
- **Skatt på formue**
anslagsvis 13 mrd. NOK i 2020
- **Naturressursskatt** (1,4 mrd. NOK)

Egne generelle inntekter som ikke utjevnes:

- **Eiendomsskatt på bolig/fritidsbolig**
7,2 mrd. kroner i 2020
- **Eiendomsskatt annen eiendom**
(mye gjelder produksjonsanlegg vannkraft)
7,5 mrd. NOK i 2020
- **Konsesjonsavgifter vannkraftanlegg**
(0,65 mrd. NOK)
- **Konsesjonskraft mv.** (1 – 3 mrd. kroner)
- **Havbruk** – produksjonsavgift og auksjonsinntekt (2 – 3 mrd. kroner)
- **Produksjonsavgift vindkraft**

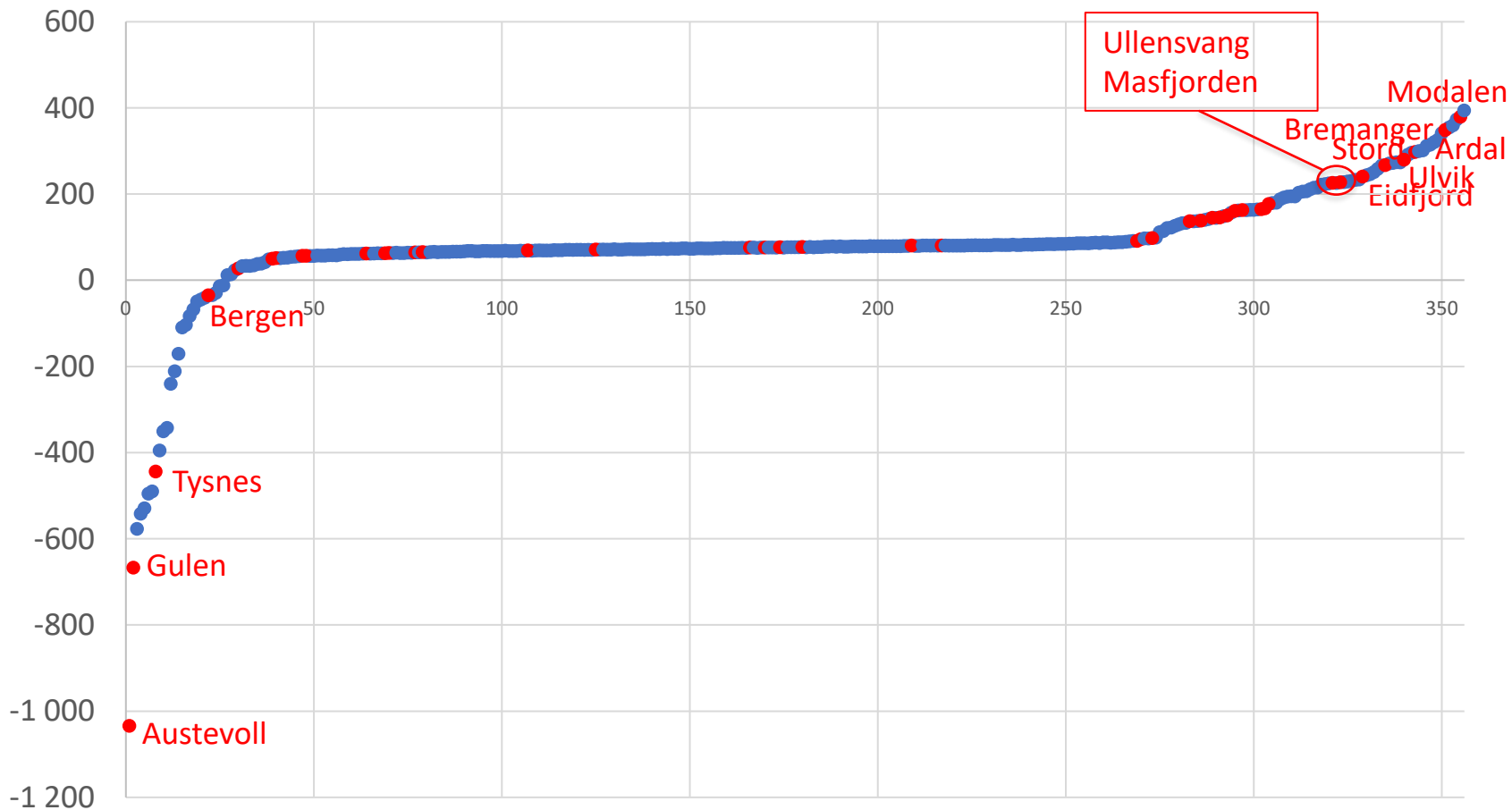
Utbytteinntekter eierskap kraftanlegg

Utvalget skisserer et opplegg med jevnere skattegrunnlag og sterkere utjevning av inntekter

- Formuesskatten halveres og erstattes med inntektsskatt (utbytte ut av grunnlaget bør vurderes)
- Nasjonale satser for kommunenes skatt på inntekt og formue.
Litt større frihet for kommunene til å bestemme satser for eiendomsskatt
- ~~• Dagens skatteandel og utjevning av skatteinntekter videreføres, men suppleres med:
 - Egen utjevningsordning for eiendomsskatt fra kraftanlegg, konsesjonskraftsinntekter og havbruksinntekter – symmetrisk utjevning med kompensasjonsgrad på 10 prosent.~~

Maksimal sats for formuesskatt halveres, og bortfall formuesskatt erstattes med inntektsskatt

Redusert formuesskatt og økt inntektsskatt

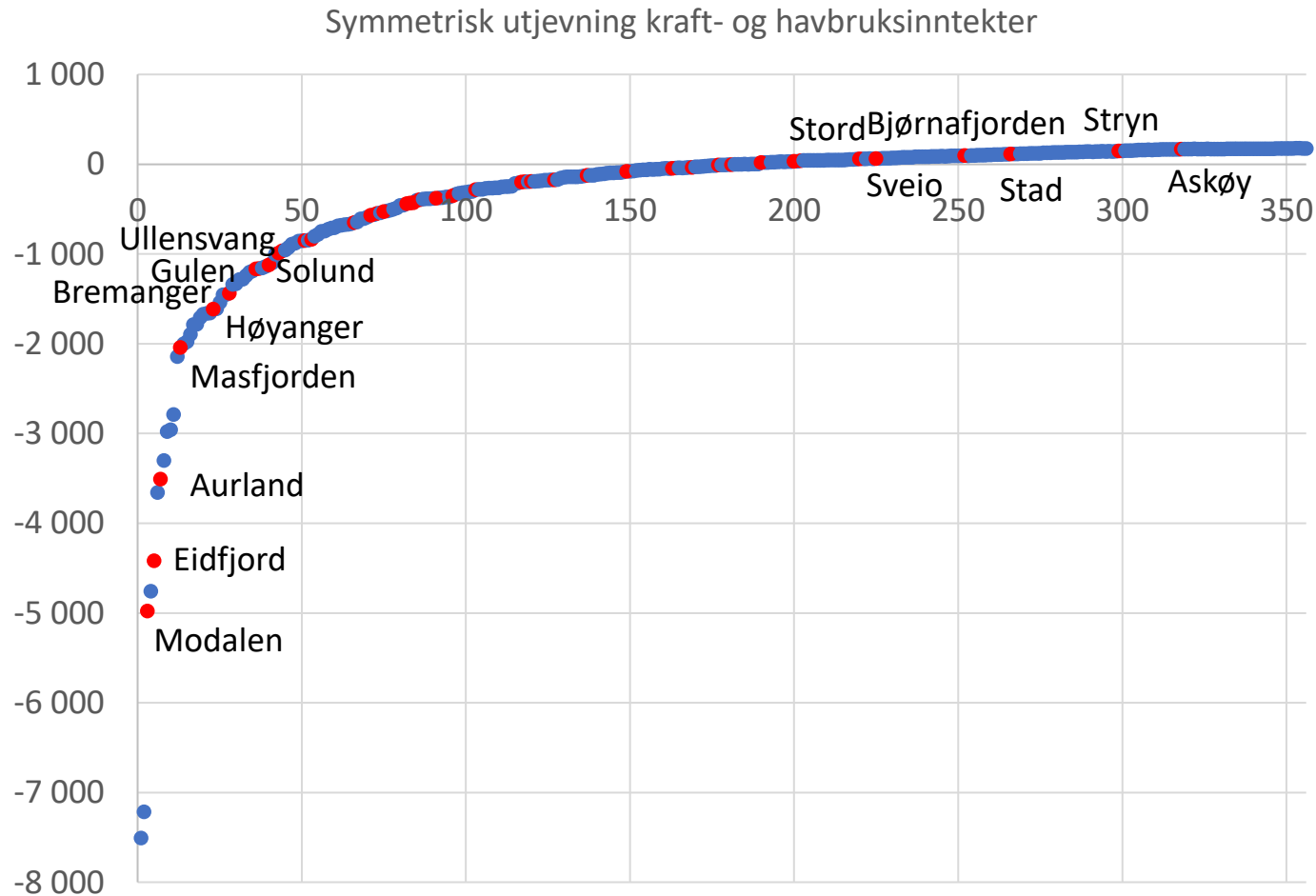
- Omfordeler også i størrelsesorden 400 mill. kroner,

og for kommunene in Vestland anslås samlet en inntektsøkning på 25 mill. kroner

- 8 kommuner får en inntektsreduksjon på mer enn 400 kroner per innbygger (32 prosent av omfordelingseffekten)
- 5 kommuner får en inntektsreduksjon på 200 – 400 kroner per innbygger (65 prosent av omfordelingseffekten)
- 330 kommuner får en inntektsøkning med forslaget, hvorav 87 får mer enn 95 kroner per innbygger (Kommuner med skatt på inntekt og formue over 90 pst av landssnittet, men som har relativt lite formuesskatt. Disse får over 60 prosent av omfordelingseffekten)

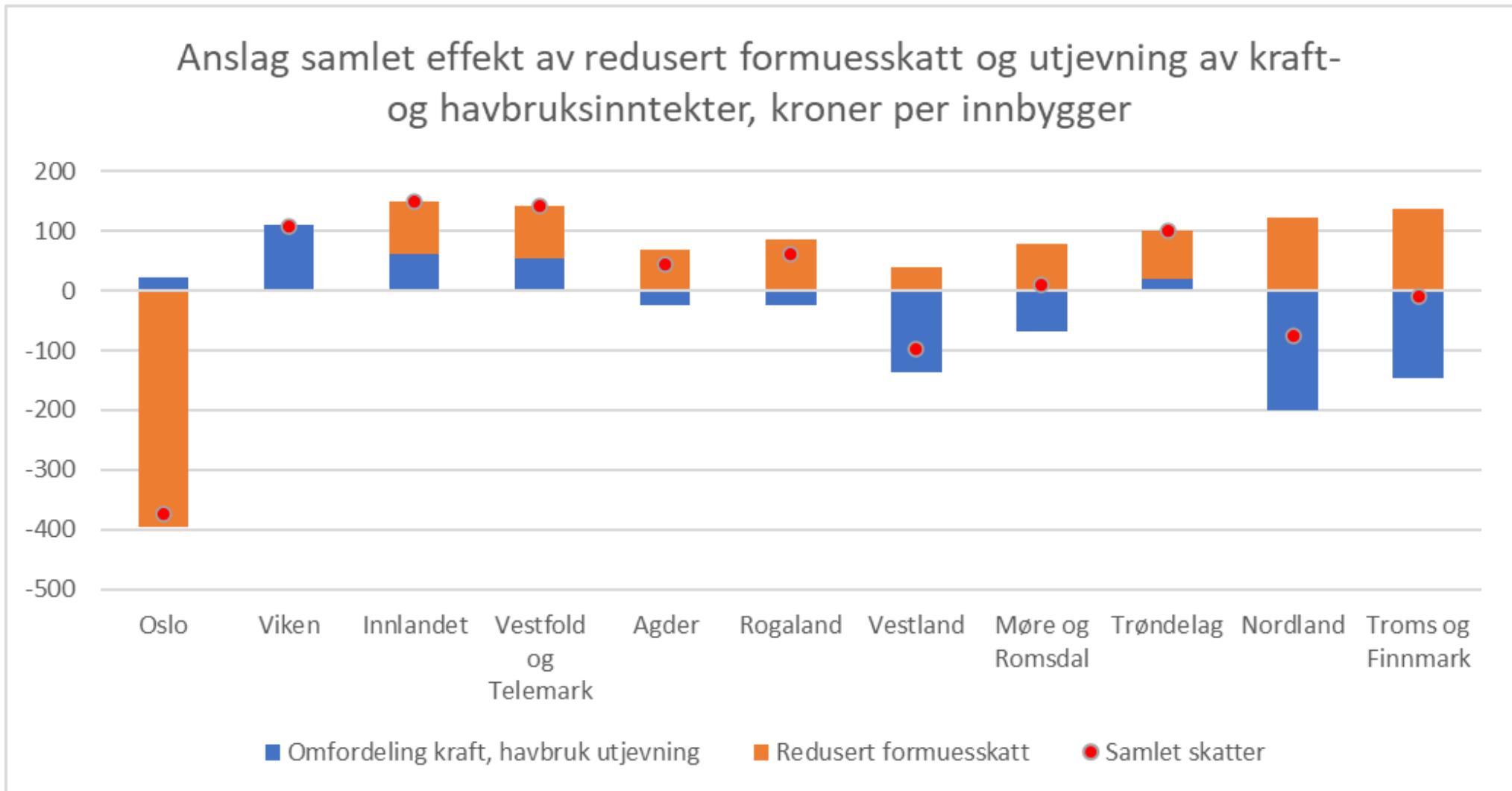
Maksimal inntektsøkning er 394 kroner per innbygger

Symmetrisk utjevning av eiendomsskatt fra kraftanlegg, konsesjonskraftsinntekter og havbruksinntekter, med kompensasjonsgrad på 10 prosent

- Omfordeler i størrelsesorden 400 mill. kroner, **og for kommunene i Vestland samlet anslås en inntektsreduksjon på 88 mill. kroner**
 - 14 kommuner får en inntektsreduksjon på mer enn 2 000 kroner per innbygger (23 prosent av omfordelingseffekten)
 - 64 kommuner får en inntektsreduksjon på 500 – 2 000 kroner per innbygger (52 prosent av omfordelingseffekten)
 - 171 kommuner får en inntektsøkning med forslaget, hvorav 101 får mer enn 100 kroner per innbygger (70 prosent av omfordelingseffekten).
Maksimal inntektsøkning er 182 kroner per innbygger
- Har ikke vært mulig å skille ut eiendomsskatteinntekter på kraft, og illustrerte effekter inkluderer derfor også eiendomsskatteinntekter på næring

Jevnere skattegrunnlag og sterkere utjevning av inntekter gir dermed reduserte inntekter for kommunene i Vestland samlet sett

Regjeringen har i ettertid kommet med forslag om grunnrenteskatt på havbruk og landbasert vindkraft

Regjeringen.no

Overskuddene fra naturressursene skal fordeles bedre

Pressemelding | Dato: 28.09.2022

Nr: 42/2022

Kraftprodusentene og havbruksnæringen tjener milliarder på våre felles ressurser. Nå foreslår regjeringen at fellesskapet skal få tilbake mer av verdiene som skapes.

Lokalsamfunn som stiller naturressurser til disposisjon, skal få en rettferdig del av verdiene som skapes. En betydelig del av inntektene som nå skal hentes inn fra havbruk og vindkraft, vil derfor gå tilbake til kommunene og fylkeskommunene.

Konsekvenser av skatteforslag for kommunesektoren

Havbruk

Element	Vertskommuner (mill kr)	Kommunesektor (mill kr)
Ny grunnrenteskatt 40 pst (3,65-3,8 mrd)	- (eiendomsskatt) - (reduisert inntekt til Havbruksfond)	
Økt produksjonsavgift	250 (påløpt)	
Naturressursskatt	750 (påløpt)	
Ekstra bevilgning		325-400

Konsekvenser av skatteforslag for kommunesektoren

Vindkraft

Element	Vertskommuner (mill kr)	Kommunesektor (mill kr)
Ny grunnrenteskatt 40 pst (2,5 mrd)	- (eiendomsskatt)	
Høyprisbidrag		
Økt produksjonsavgift	167 (påløpt)	
Naturressursskatt		217 (påløpt)
Ekstra bevilgning		700

Konsekvenser av skatteforslag for kommunesektoren

Vannkraft

Element	Vertskommuner (mill kr)	Eierkommuner (mill kr)
Økt grunnrenteskatt (12 mrd)	-? (eiendomsskatt)	-?
Høyprisbidrag(16 mrd inkl vindkraft)		-?
Inndraging ekstra konsesjonskraftinntekter (engangseffekt i 2022)	- 3 000	

Hva er utslaget av at naturressursskatten inngår i inntektsutjevningen?

Vestland kommuner med under 5 500 innbyggere

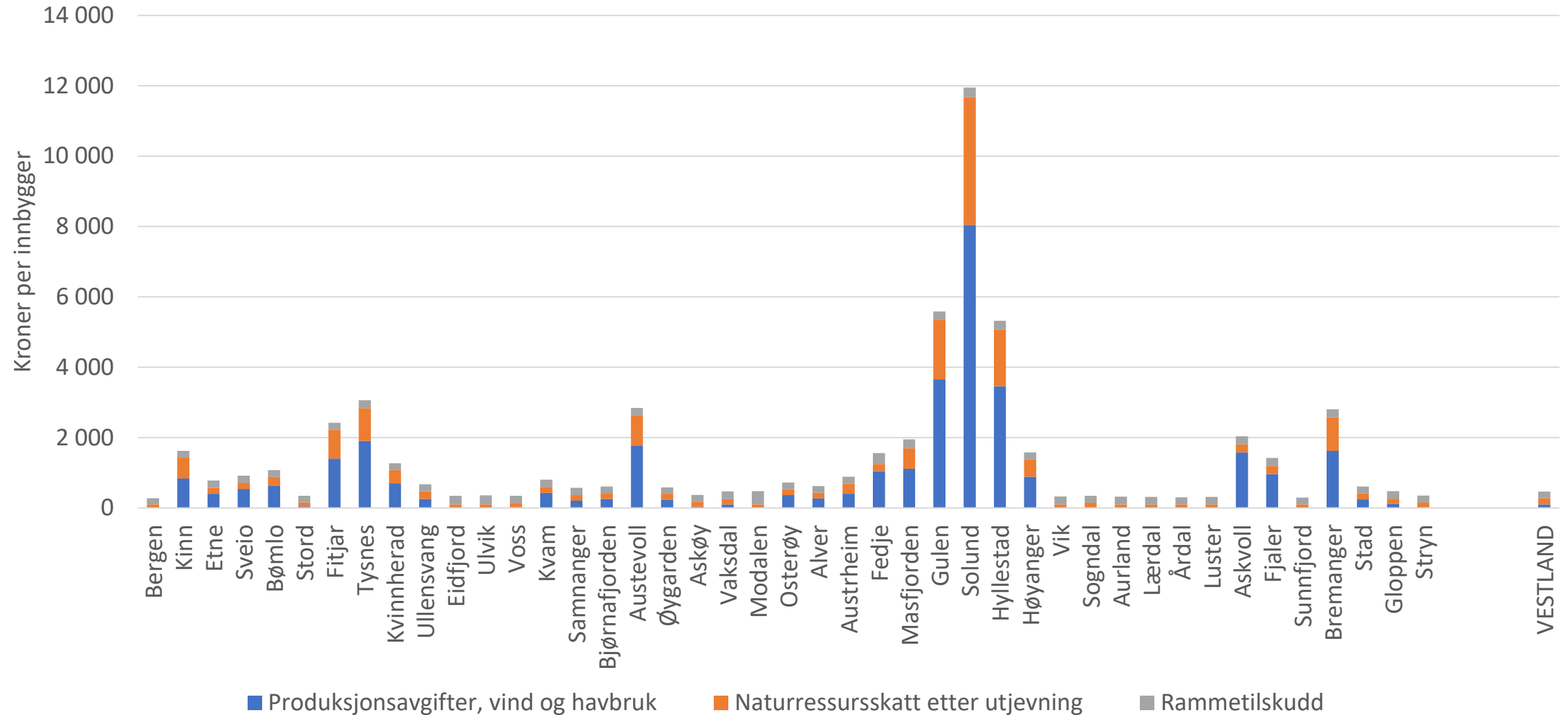
	Anslag naturressursskatt (1 000 kroner)			Omfordeling inntektsutjevning	Sum etter inntektsutjevning
	Havbruk	Vindkraft	Sum		
Modalen			0	37	37
Fedje	568		568	-467	101
Solund	6 704		6 704	-3 947	2 757
Eidfjord			0	93	93
Ulvik			0	103	103
Hyllestad	4 826		4 826	-2 770	2 056
Masfjorden	2 005		2 005	-1 045	960
Aurland			0	174	174
Lærdal			0	207	207
Gulen	8 962		8 962	-5 159	3 803
Samnanger	568		568	-175	392
Vik			0	247	247
Fjaler	2 413	1 634	4 047	-3 410	637
Austrheim	1 277		1 277	-479	798
Tysnes	6 092		6 092	-3 376	2 716
Askvoll	5 110		5 110	-4 427	683
Fitjar	3 126	4 771	7 897	-5 314	2 583
Bremanger	5 536	1 878	7 413	-4 107	3 306
Vaksdal	426		426	157	582
Høyanger	3 832		3 832	-1 917	1 916
Etne	1 781		1 781	-1 103	678
Årdal			0	506	506
Luster			0	514	514
Austevoll	10 249		10 249	-5 632	4 616
Vestland kommuner under 5 500 innbyggere	63 475	8 283	71 758	-41 293	30 465

Hva er utslaget av at naturressursskatten inngår i inntektsutjevningen?

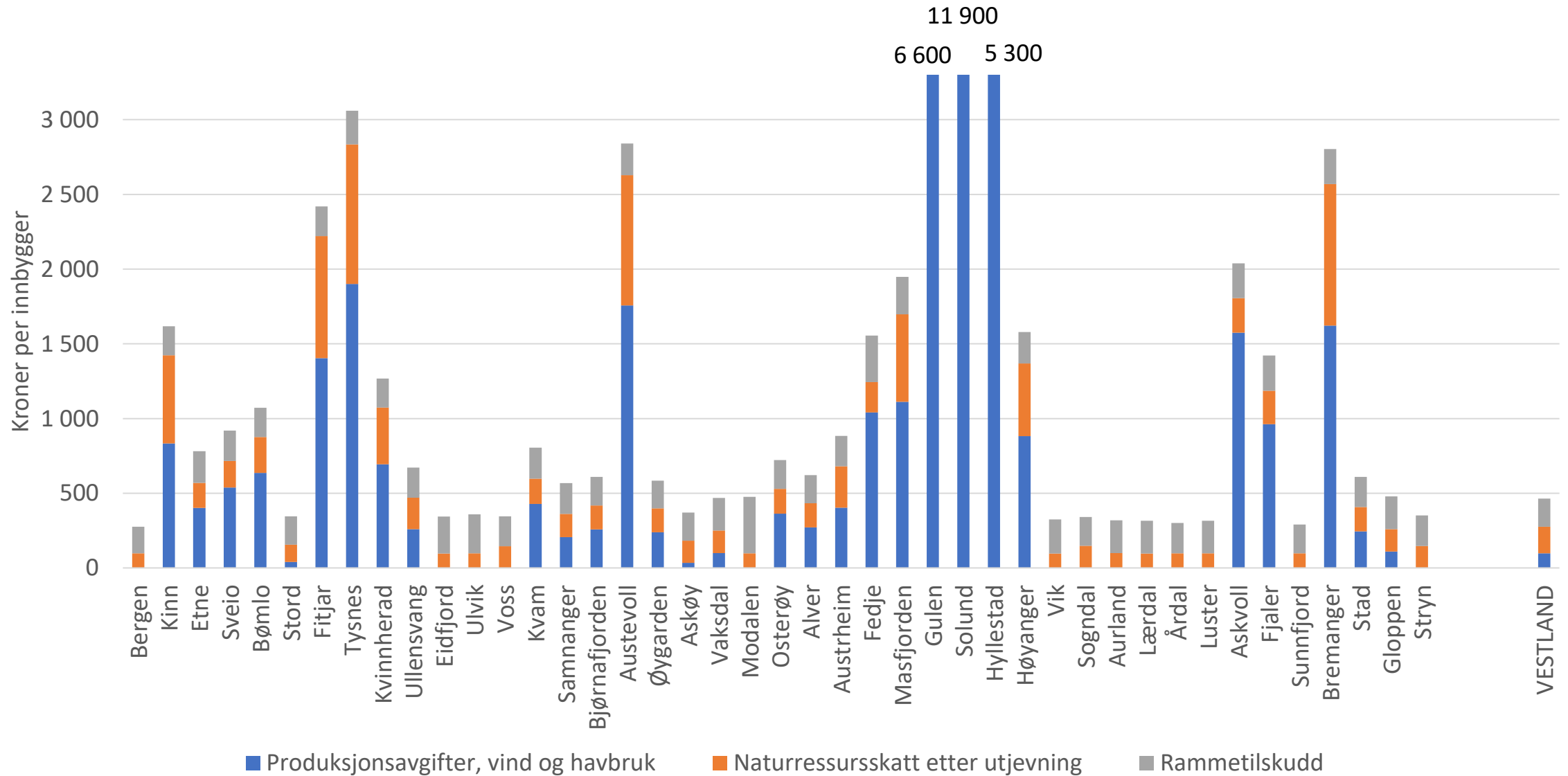
Vestland kommuner med over 5 500 innbyggere og totalt

	Anslag naturressursskatt (1 000 kroner)			Omfordeling inntektsutjevning	Sum etter inntektsutjevning
	Havbruk	Vindkraft	Sum		
Sveio	3 406		3 406	-2 389	1 018
Gloppen	710		710	181	891
Stryn			0	1 064	1 064
Osterøy	3 265		3 265	-1 913	1 351
Kvam	4 009		4 009	-2 571	1 437
Stad	2 271	825	3 096	-1 545	1 551
Ullensvang	3 123		3 123	-817	2 306
Sogndal			0	1 798	1 798
Bømlo	8 473		8 473	-5 552	2 921
Kvinnherad	9 952		9 952	-5 012	4 940
Voss			0	2 328	2 328
Kinn	12 632	8 645	21 278	-11 094	10 183
Stord	852		852	1 345	2 197
Sunnfjord			0	2 169	2 169
Bjørnafjorden	7 222		7 222	-3 155	4 067
Alver	8 906		8 906	-4 115	4 791
Askøy	1 135		1 135	3 304	4 439
Øygarden	10 356		10 356	-4 089	6 267
Bergen			0	28 365	28 365
Vestland kommuner under 5 500 innbyggere	76 311	9 470	85 782	-1 699	84 083
Vestland kommuner under 5 500 innbyggere	63 475	8 283	71 758	-41 293	30 465
VESTLAND	139 787	17 753	157 540	-42 991	114 548

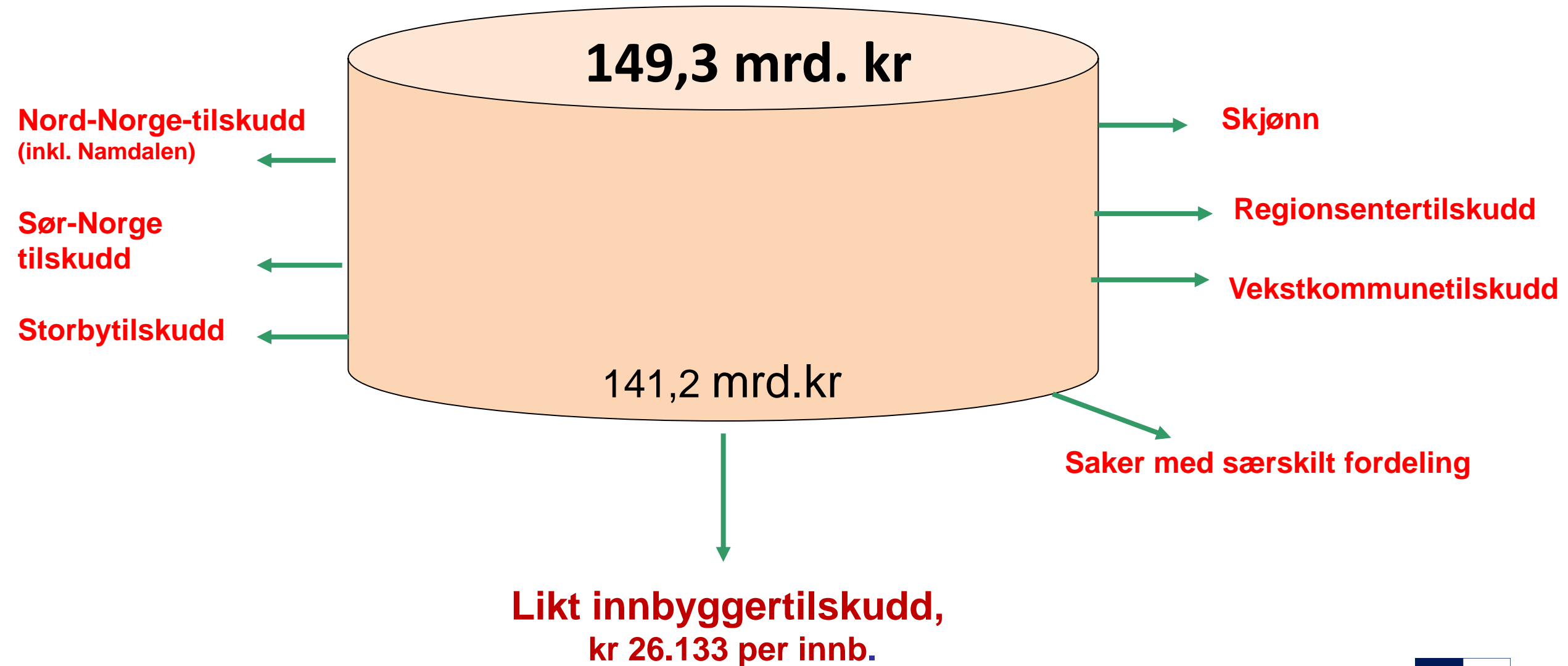
Men forslaget om ny grunnrenteskatt er mer enn naturressursskatt

Men forslaget om ny grunnrenteskatt er mer enn naturressursskatt

Inntektssystemet for kommunene 2022 (rammetilskudd)

Sør-Norge tilskuddet

- **Sør-Norge tilskuddet** over 3200 innbyggere videreføres, men

- Ny distriktsindeks benyttes i utmålingen av tilskuddet

- Inntektsbegrep og grensen for hvem som ikke kvalifiserer for tilskuddet endres

- Fra kommuner med skatteinntekter per innbygger under 120 prosent landsnitt, til kommuner med inntekter fra skatt, havbruk og kraft per innbygger under 140 prosent av landssnitt

- Færre intervaller i tilskuddet, og ny distriktsindeks gir nye grenser

- **Småkommunetillegget** til kommuner med under 3 200 innbyggere videreføres, men

- Ny distriktsindeks benyttes i utmålingen av tilskuddet

- Inntektsbegrep og grensen for hvem som ikke kvalifiserer for tilskuddet endres

- Fra kommuner med skatteinntekter per innbygger under 120 prosent landsnitt, til kommuner med inntekter fra skatt, havbruk og kraft per innbygger under 140 prosent av landssnitt

- Færre intervaller i tilskuddet, og ny distriktsindeks gir nye grenser

- Satser redusert med 1 mill. kroner, og færre grupper

Må også ses i sammenheng med oppvekting basis i utgiftsutjevningen

Ny distriktsindeks

	Tidligere indeks	Ny distriktsindeks
Geografi		
Sentralitet (NIBR11)	20 %	
Befolkningstetthet	10 %	
Reisetid	10 %	
SSBs sentralitetsindeks		40 %
Demografi		
Andel befolkning over 67 år	5 %	
Andel kvinner 20 - 39 år	5 %	
Befolkningsvekst siste ti år	20 %	40 %
Arbeidsmarked		
Andel yrkesaktive (bosted) 20 - 64 år	10 %	
Sysselsettingsvekst siste ti år	10 %	10 %
Ensidig næringsstruktur, Herfindahlsindeksen for privat sektor		10 %
Levekår		
Inntekt per innbygger, 17 år og over	10 %	
	100 %	100 %

Sør-Norge endringer i inndeling og satser

Sør-Norge tilskudd - Kommuner over 3 200 innbyggere

Dagens distriktsindeks	Per kommune i kroner		Ny distriktsindeks	Per kommune i kroner	
		Kroner per innb.			Kroner per innb.
0 -35	1 307 000	1 183	0 - 40	1 307 000	1 183
36 - 38 (80 prosent av full sats)	1 047 000	947	41 - 47 (75 prosent av full sats)	980 000	887
39 - 41 (60 prosent av full sats)	785 000	710			
42 - 44 (40 prosent av full sats)	522 000	473	48 - 53 (50 prosent av full sats)	654 000	582
45 -46 (20 prosent av full sats)	262 000	237			
47 og over	0	0	54 og høyere	0	0

Småkommunetillegg

Dagens distriktsindeks	Dagens satser utenom tiltakssonen	Ny distriktsindeks	Forslag nye satser utenom tiltakssonen
0 -35	6 034 000	0 - 40	5 034 000
36 - 38 (90 pst av full sats)	5 432 000	41 - 47 (85 pst av full sats)	4 129 000
39 -41 (80 pst av full sats)	4 827 000		
42 - 44 (70 pst av full sats)	4 225 000	48 - 53 (70 pst av full sats)	3 224 000
45 -46 (60 pst av full sats)	3 620 000		
47 og høyere (50 pst av full sats)	3 017 000	54 og høyere (50 pst av full sats)	2 017 000

Men er også forslag om endringer i andre regionalpolitiske tilskudd

- **Nord-Norge tilskuddet** foreslås videreført uendret, men Namdalskommunene flyttes til Sør-Norge tilskuddet

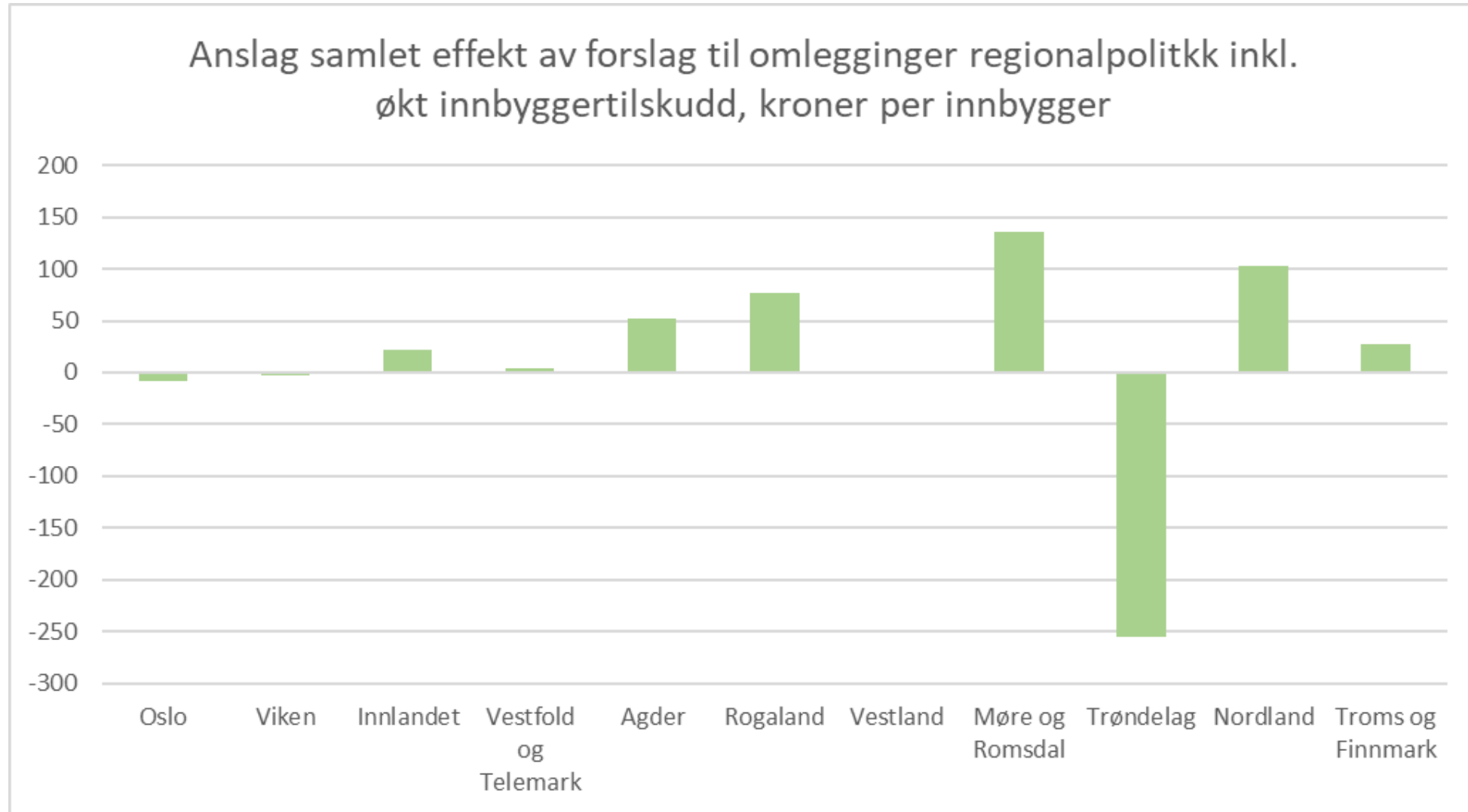
- **Storbytilskudd** endres til Landsdelssentertilskudd og beløpet halveres.

Følgende tilskudd foreslås avviklet:

- Vekstkommunetilskudd
- Regionsentertilskudd

Forslagene til endringer regionalpolitiske tilskudd (ekskl. skjønn) reduserer rammen for disse tilskuddene med 1 mrd. kroner som overføres til innbyggertilskuddet.

Forslagene til omlegginger i regionalpolitikken påvirker i liten grad samlet rammetilskudd for kommunene i Vestland

Samlet sett får kommunene i Vestland med under 5 000 innbygger en reduksjon på 6 mill. kroner som følge av utvalgets forslag til regionalpolitiske tilskudd. I tillegg omfordelingseffekter

Mill. kroner kroner	Sør-Norge tilskudd kommuner m/over 3200 innbyggere	Småkommunetillegg	Øvrige regionalpolitiske tilskudd	Tilbakeført innbyggertilskudd	Netto utslag endringer regionalpolitiske tilskudd
Høyanger	-6,1			0,8	-5,3
Masfjorden		-3,0		0,3	-2,7
Fedje		-1,0		0,1	-0,9
Solund		-1,0		0,1	-0,9
Ulvik		-1,0		0,2	-0,8
Hyllestad		-1,0		0,2	-0,8
Lærdal		-1,0		0,4	-0,6
Gulen		-1,0		0,4	-0,6
Vik		-1,0		0,5	-0,5
Austrheim		-1,0		0,5	-0,5
Askvoll		-1,0		0,6	-0,4
Fitjar		-1,0		0,6	-0,4
Modalen				0,1	0,1
Eidfjord				0,2	0,2
Aurland				0,3	0,3
Vaksdal	-0,3			0,7	0,4
Bremanger				0,7	0,7
Samnanger		0,2		0,5	0,7
Fjaler		0,8		0,5	1,4
Tysnes		1,1		0,5	1,7
Etne	1,8			0,8	2,6
VESTLAND (UNDER 5000 INN)	-4,6	-10,9	0,0	9,1	-6,4

Samlet sett får kommunene i Vestland med over 5 000 innbygger en økning på 6 mill. kroner som følge av utvalgets forslag til regionalpolitiske tilskudd. I tillegg omfordelingseffekter

Mill. kroner kroner	Sør-Norge tilskudd kommuner m/over 3200 innbyggere	Småkommunetillegg	Øvrige regionalpolitiske tilskudd	Tilbakeført innbyggertilskudd	Netto utslag endringer regionalpolitiske tilskudd
Ullensvang	-14,3		-4,1	2,1	-16,3
Stad	-0,6		-4,0	1,8	-2,9
Bergen			-56,1	53,7	-2,4
Sogndal			-4,2	2,2	-1,9
Kvinnherad	-4,2			2,5	-1,7
Voss			-4,4	3,0	-1,5
Gloppen	-2,5			1,1	-1,4
Sunnfjord			-4,9	4,1	-0,7
Bjørnafjorden			-5,1	4,7	-0,4
Alver			-5,4	5,5	0,1
Kvam	-1,1			1,6	0,5
Årdal				1,0	1,0
Austevoll				1,0	1,0
Sveio				1,1	1,1
Øygarden			-6,1	7,3	1,2
Osterøy				1,5	1,5
Luster	0,8			1,0	1,7
Bømlo				2,2	2,2
Stord				3,5	3,5
Askøy				5,6	5,6
Stryn	4,9			1,3	6,2
Kinn	10,8		-4,5	3,2	9,5
VESTLAND	-6,3	0,0	-98,8	111,0	5,8

Tilskudd per grunnskole innebærer omfordeling fra store til små kommuner, og fra inntektssvake til inntektssterke små og mellomstore kommuner.

Netto omfordeling av tilskudd på kroner 500 000 per grunnskole			
Mill kroner	kroner per innb	Gjennomsnitt per kommune i kroner	
Kommuner med 0 - 2 000 innbyggere	40	415	514 259
Kommuner med 2 - 5 000 innbyggere	60	198	624 793
Kommuner med 5 - 10 000 innbyggere	57	114	798 708
Kommuner med 10 - 50 000 innbyggere	32	16	342 754
Kommuner med over 50 000 innbyggere	-188	-75	-9 912 315

Utgiftskorrigerte frie inntekter per innbygger inkl. eiendomsskatt, kraftinntekter, havbruksinntekter og differensiert arbeidsgiveravgift

Under 95 prosent av landssnitt
 95 - 105 prosent av landssnitt
 105 - 115 prosent av landssnitt
 115 - 125 prosent av landssnitt
 Over 125 prosent av landssnitt

Netto omfordeling av tilskudd på kroner per grunnskole, kommuner med under 20 000 innbyggere			
Antall med reduksjon	Reduksjon i kroner per innb.	Antall med økning	Økning i kroner per innbygger
15	-26	31	76
15	-52	61	117
5	-49	54	179
5	-37	37	245
		70	382

Utvalgets forslag om å avvikle tilskuddet per grunnskole – gir reversert effekt av ovenstående

Avvikling av tilskudd per grunnskole og innlemming i innbyggertilskuddet betyr 31 mill. kroner i redusert rammetilskudd for kommunene i Vestland

Avvikling tilskudd per grunnskole

	Mill. kroner
Kvinnherad	-4,5
Alver	-4,2
Luster	-3,3
Bjørnafjorden	-2,7
Ullensvang	-2,5
Sunnfjord	-2,4
Stryn	-2,4
Kinn	-2,1
Voss	-1,9
Stad	-1,8
Sogndal	-1,8
Bømlo	-1,7
Askøy	-1,7
Bremanger	-1,7
Øygarden	-1,6
Høyanger	-1,6
Gulen	-1,5
Fjaler	-1,3
Askvoll	-1,3
Sveio	-1,2
Gloppen	-1,1
Masfjorden	-1,1
Vaksdal	-1,1

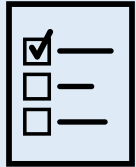
Avvikling tilskudd per grunnskole

	Mill. kroner
Kvam	-1,1
Tysnes	-0,8
Fitjar	-0,8
Stord	-0,7
Osterøy	-0,6
Aurland	-0,6
Lærdal	-0,5
Samnanger	-0,4
Modalen	-0,4
Vik	-0,4
Fedje	-0,4
Austrheim	-0,3
Solund	-0,3
Austevoll	-0,3
Eidfjord	-0,3
Ulvik	-0,3
Hyllestad	-0,2
Etne	-0,1
Årdal	0,2
Bergen	24,0
VESTLAND	-30,7

Utgiftsutjevningen –
omfordeling
ut fra tjenestebehov
(utgangspunkt alle har like inntekter per innb.)

Utvalgets forslag: Utgiftsutjevningen

Hovedprinsippene bør videreføres:

- *full* utjevning
- *ufrivillige* kostnadsforskjeller

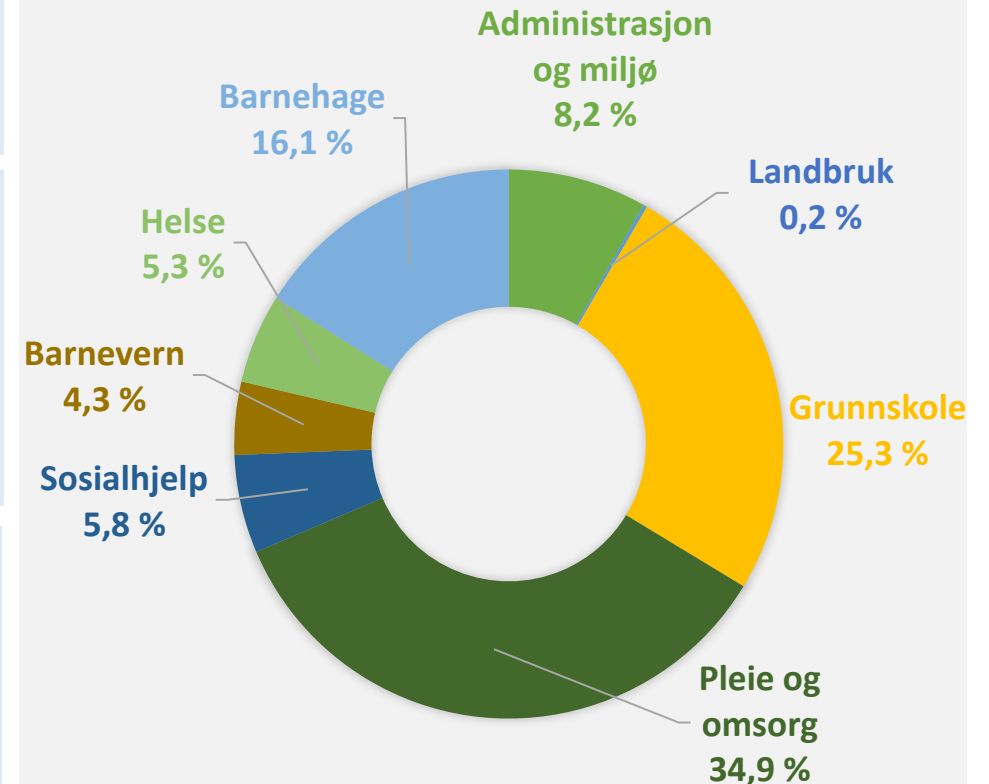

Omfattes av utgiftsutjevningen: store velferdstjenester, nasjonale forventninger

Oppdatert analyser av alle sektorer som inngår i utgiftsutjevningen i dag – anbefaler endringer i kostnadsnøkkelen

SEKTORER I UTGIFTSUTJEVNINGEN

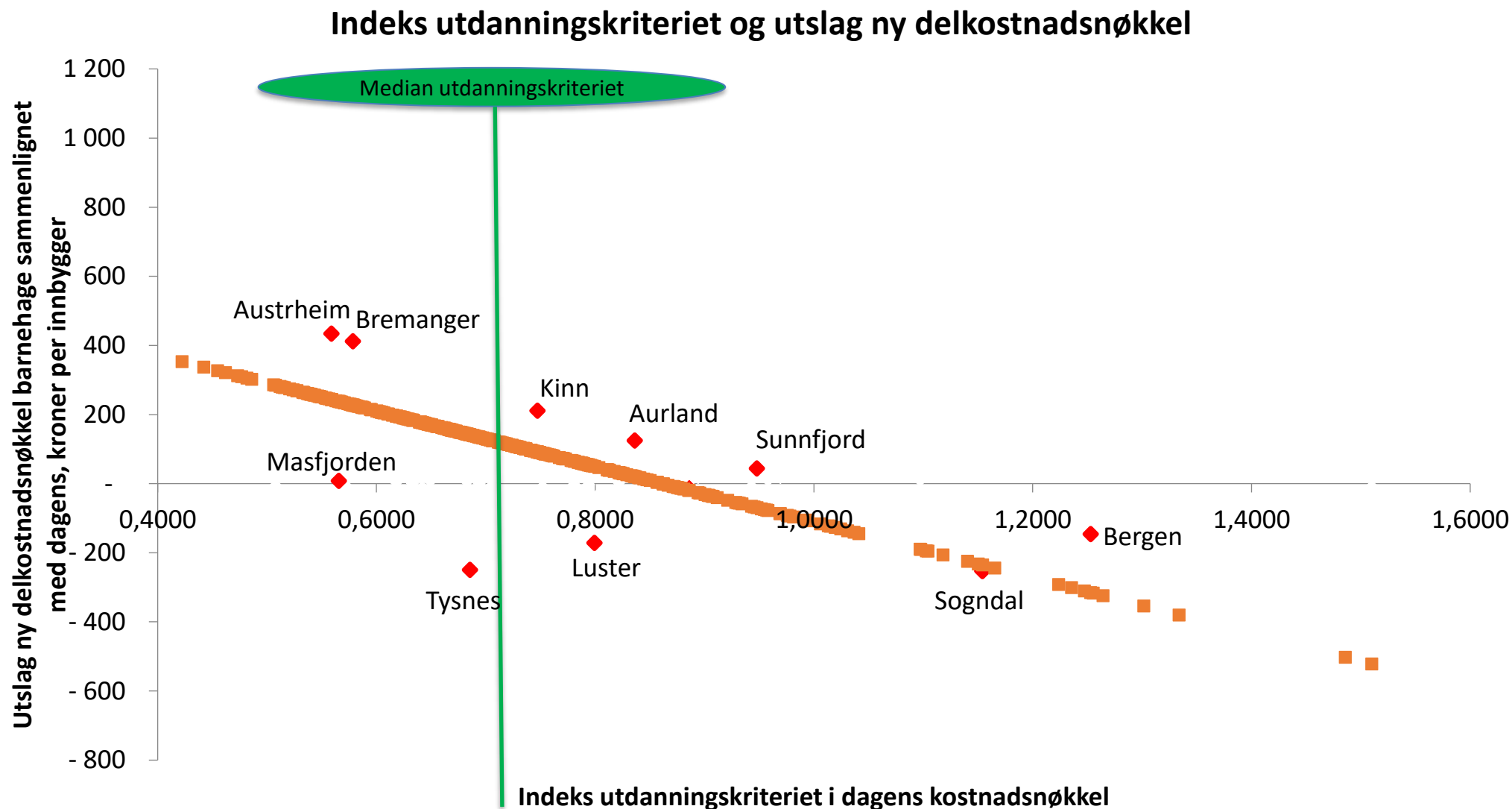
Barnehage – utdanningskriteriet foreslås fjernet.

Barnehage

Kriterium	Vekt 2022	Inntekts- system- utvalget
Innbyggere 2 - 5 år	0,7816	
Innbyggere 1 - 5 år		0,7991
Barn 1 år uten kontantstøtte	0,1042	
Innbyggere med høyere utdanning	0,1142	
Lønntakere 25 - 54 år i heltidsstilling		0,2009
Sum	1,0000	1,0000

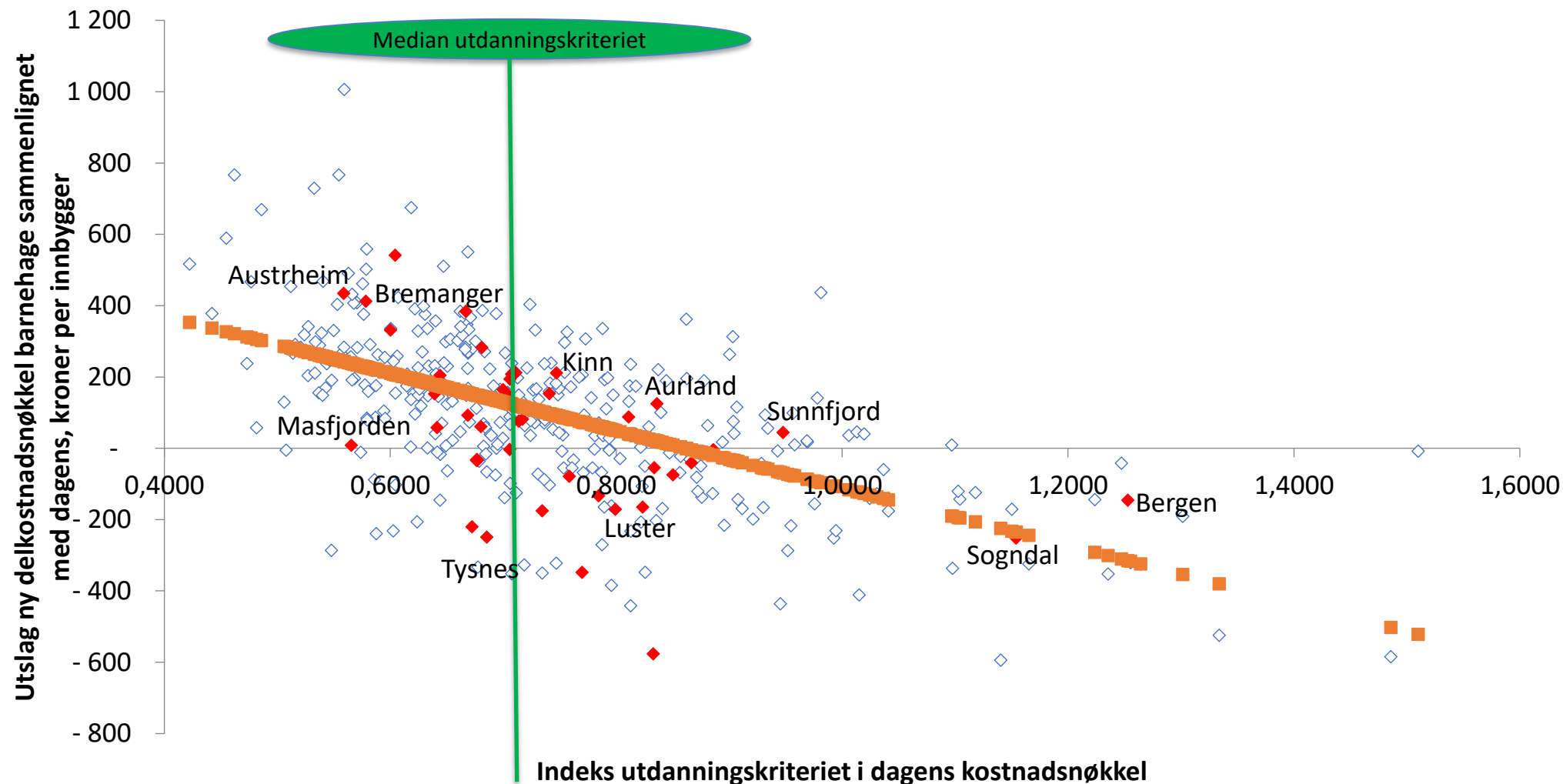
Forklaringskraft er 67 prosent - $R^2 = 0,671$

Det store flertallet av kommunene med lav verdi på utdanningskriteriet kommer positivt ut med forslaget til ny delkostnadsnøkkel for barnehage

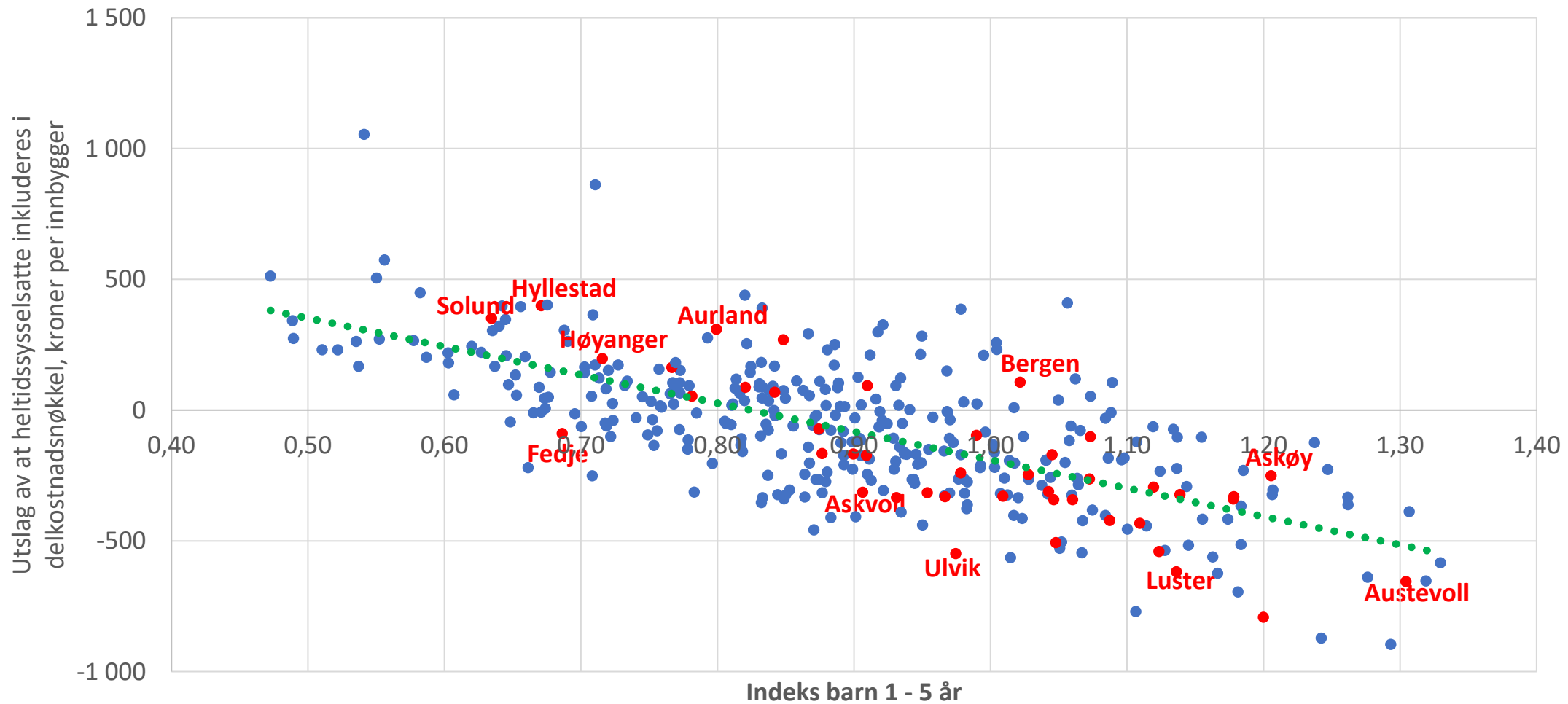
Det store flertallet av kommunene med lav verdi på utdanningskriteriet kommer positivt ut med forslaget til ny delkostnadsnøkkel for barnehage

Indeks utdanningskriteriet og utslag ny delkostnadsnøkkel

Kriteriet heltidssyssele satte 25 – 55 år i delkostnadsnøkkelen for barnehage gir økt rammetilskudd (pga økt utgiftsbehov) for de fleste kommuner med lav andel 1-5 åringer

Effekt av at heltidssyssele satte inngår i ny delkostnadsnøkkel barnehage

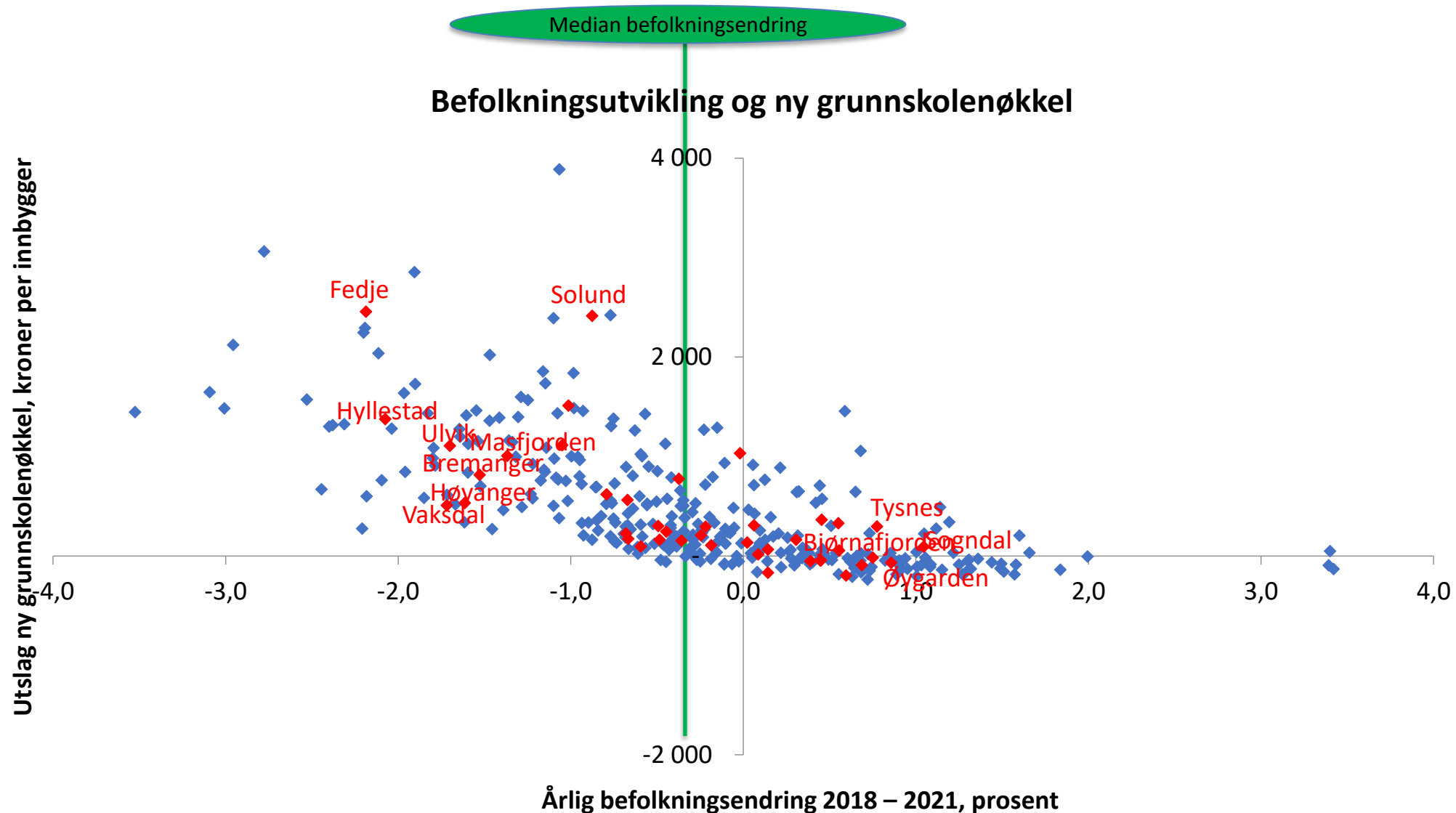
Grunnskole – aldersgruppen 6 – 15 år deles og litt større vekt på reiseavstand, smådriftsulempet og sosioøkonomi

Grunnskole

Kriterium	Vekt 2022	Inntekts-system-utvalget
Innbyggere 6-15 år	0,9247	
Innbyggere 6-12 år		0,5719
Innbyggere 13-15 år		0,3365
Gradert basistilskudd	0,0122	0,0174
Sone	0,0177	0,0211
Nabo	0,0177	0,0211
Innvandr 6-15 år, ekskl Skandinavia	0,0277	0,0320
Sum	1,0000	1,0000

$$R^2 = 0,751$$

Flertallet av kommunene med svak befolkningsvekst de siste tre årene kommer positivt ut med ny delkostnadsnøkkel for grunnskole.

Pleie- og omsorgsnøkkelen

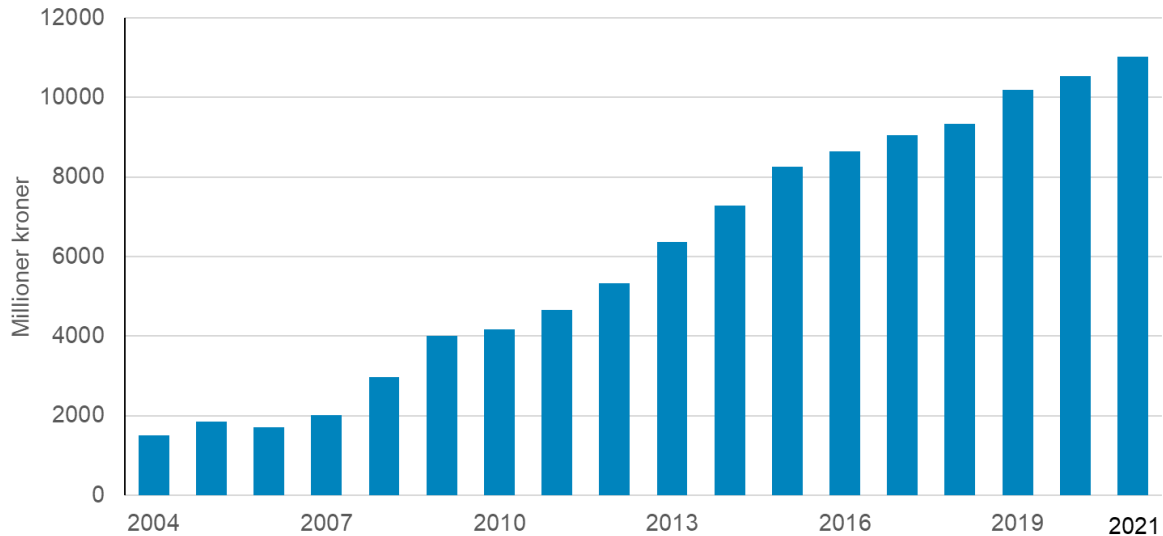
Kriteriet psykisk utviklingshemmede over 16 år vektes betydelig ned, og ikke gifte erstattes med aleneboende

Pleie og omsorg

Kriterium	Vekt 2022	Inntekts- system- utvalget
Innbyggere 0-66 år	0,1430	0,2356
Innbyggere 67-79 år	0,1101	0,1292
Innbyggere 80-89 år	0,2025	0,2064
Innbyggere 90 år og over	0,1068	0,1018
Sone	0,0112	0,0116
Nabo	0,0112	0,0116
Gradert basistilskudd	0,0119	0,0107
Dødlighetskriteriet	0,1313	0,1292
Ikke-gifte over 67 år	0,1313	
Aleneboende over 67 år		0,1145
Psykisk utviklingshemmede 16 år og over	0,1406	0,0494
Sum	1,0000	1,0000

$R^2 = 0,843$

PU – kriteriet og ressurskrevende tjenester – det hete temaet

Kilde: Kommunal- og distriktsdepartementet

AREMARK KOMMUNE HÅKON TOLSBY ANDREAS LERVIK POLITIKK

Halden taper 302 kroner per innbygger, men for Aremark er forslaget en suksess

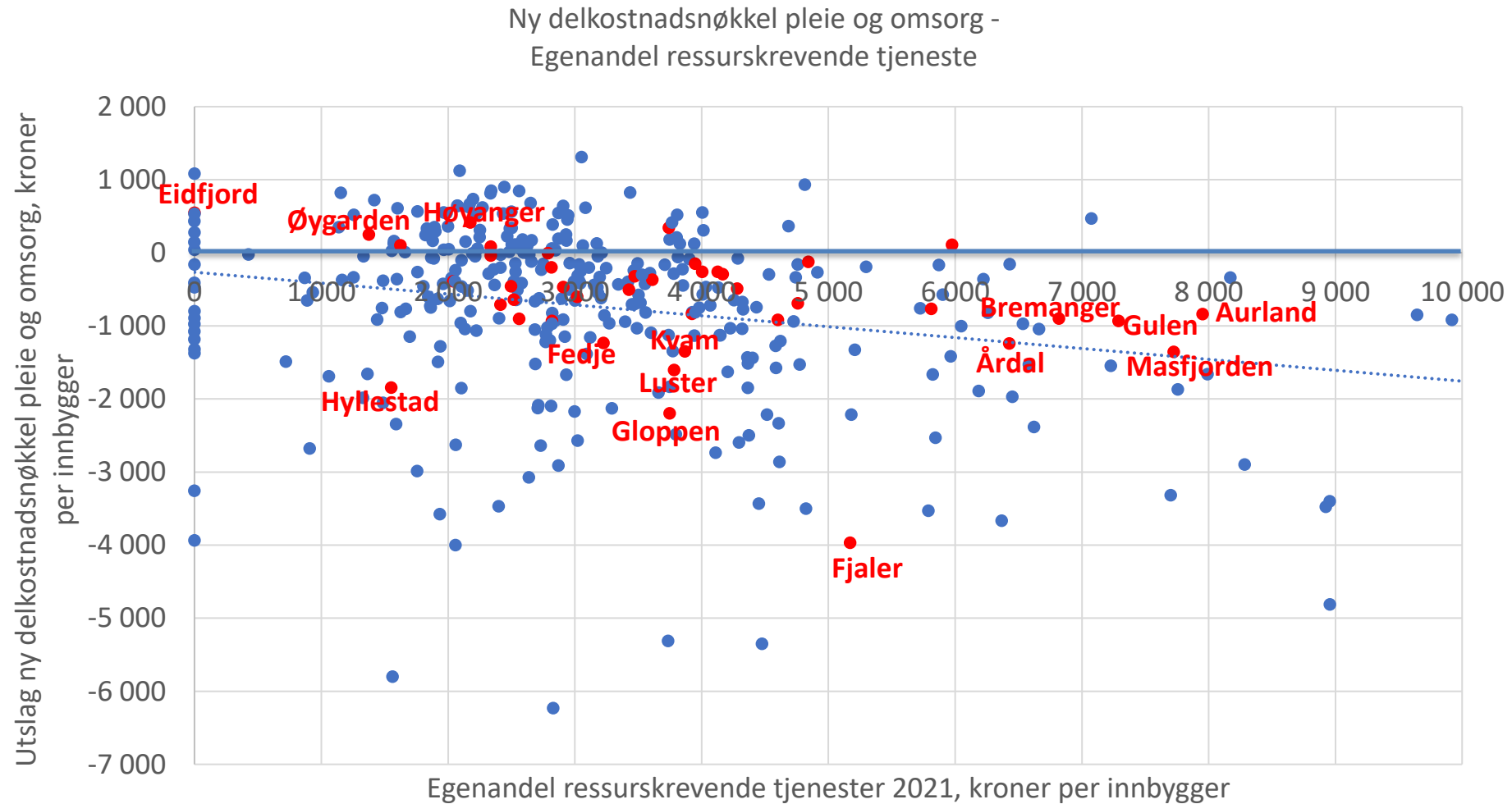
Ordfører i Aremark kommune, Håkon Tolsby, er glad for at Aremark kommune kommer ut i pluss med forslaget til nytt inntektssystem. Foto: Anders Svendsen

Nedvekting av PU kriteriet har størst positiv effekt for Oslo og Viken, og størst negativ effekt for Nordland og Innlandet

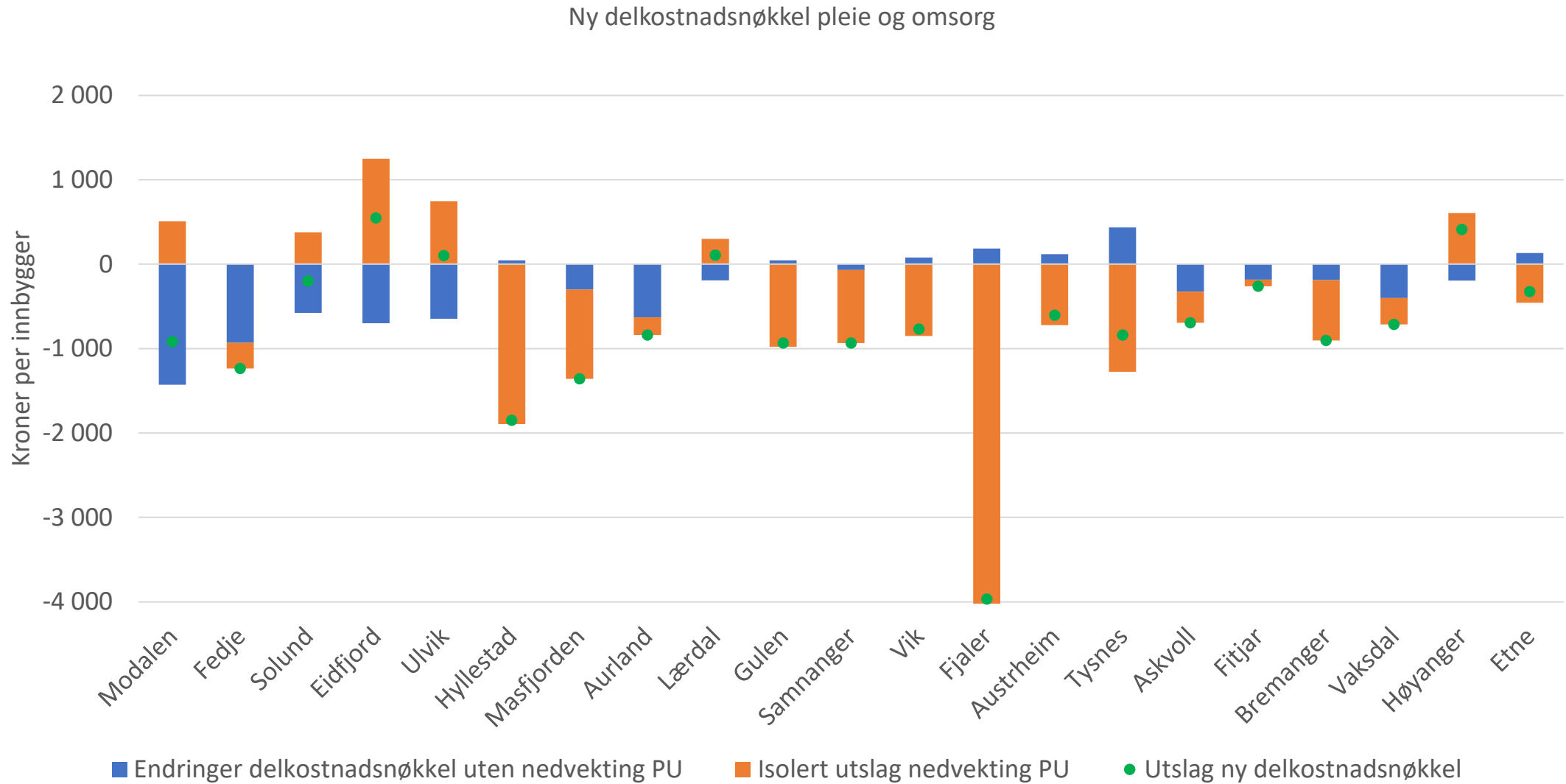
Innbyggertall	Antall kommuner (innbyggere)		Beløp i kr. per innb.		Beløp i mill. kroner	
	Økning i utgiftsutjevning	Redusert utgiftsutjevning	Økning i utgiftsutjevning	Redusert utgiftsutjevning	Økning i utgiftsutjevning	Redusert utgiftsutjevning
Oslo og Viken	32 (1 577 700)	20 (379 139)	487	-281	769	-106
Innlandet	7 (50 344)	39 (320 357)	216	-651	11	-208
Telemark og Vestfold	7 (117 560)	16 (305 584)	153	-240	18	-73
Agder	5 (24 062)	20 (285 446)	315	-380	8	-108
Rogaland	15 (348 945)	8 (135 146)	393	-316	137	-43
Vestland	9 (341 491)	34 (297 611)	89	-474	31	-141
Møre og Romsdal	6 (102 903)	20 (162 394)	337	-517	35	-84
Trøndelag	13 (272 300)	25 (198 694)	310	-523	85	-104
Nordland	6 (65 420)	35 (175 076)	167	-873	11	-153
Troms og Finnmark	9 (121 867)	30 (119 796)	455	-1 146	56	-137
Sum	109 (3 022 592)	247 (2 379 233)	383	-487	1 158	-1 158

Nedvektingen av PU kriteriet gir store negative utslag for mange kommuner som har høye egenandeler per innbygger i toppfinansieringsordningen for ressurskrevende tjenester

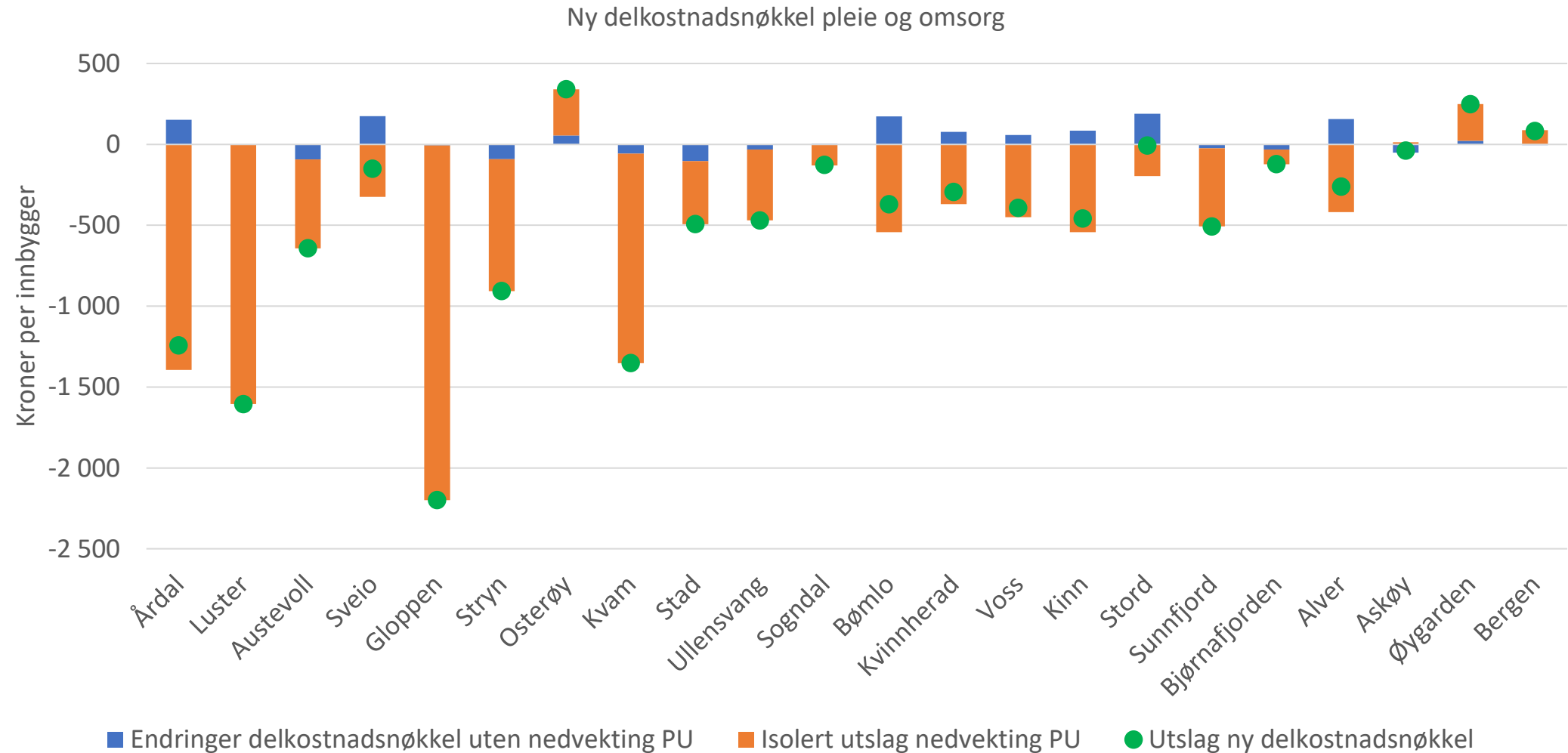

Ny delkostnadsnøkkel pleie og omsorg – nedvekting av PU den dominerende effekten

Vestland kommuner med under 5 000 innbyggere

Nedvekting av PU er den dominerende effekter også for de større kommunene Vestland kommuner med over 5 000 innbyggere

Toppfinansieringsordningen for pleie og omsorg samvirker med pleie- og omsorgsnøkkelen

- Toppfinansieringsordningen – Innslagspunktet for brukere som inngår i kriteriet psykisk utviklingshemmede i kostnadsnøkkelen i utgiftsutjevningen forhøyes med tilskuddet per bruker i utgiftsutjevningen.
 - Kostnadsnøkkel 2022 = kroner 785 800
 - Forslag til ny kostnadsnøkkel = kroner 273 700
- Utvalgets forslag til ny kostnadsnøkkel innebærer at øremerket tilskudd gjennom toppfinansieringsordningen øker med anslagsvis 2,3 mrd. kroner.

Hvordan skal dette finansieres – redusert innbyggertilskudd?

Utvalget foreslår at toppfinansieringsordningen for ressurskrevende tjenester endres

- Toppfinansieringsordningen for særlig ressurskrevende tjenester er et øremerket tilskudd, og er dermed ikke en del av inntektssystemet.
- Utvalget peker på at:
«Ordningen omfatter imidlertid tjenester som også finansieres gjennom inntektssystemet, og har også andre berøringspunkter mot inntektssystemet.»

Utvalget peker videre på:

«at denne ordningen bør vurderes endret, slik at den i større grad ser på de totale utgiftene for kommunen og innrettes mer i tråd med prinsippene i inntektssystemet. Med en slik endring i ordningen mener utvalget det også bør vurderes å innlemme deler av det øremerkede tilskuddet i rammetilskuddet».

Sosialnøkkelen

Økt vekt på sosioøkonomi + pasienter med psykiske lidelser erstatter uføre

Sosial		Inntekts- system- utvalget
Kriterium	Vekt 2022	
Innbyggere 16-66 år	0,2386	0,1409
Uføre 18-49 år	0,1126	
Pasienter med psykiske lidelser (NPR)		0,2843
Flyktninger uten integreringstilskudd	0,1459	0,2080
Aleneboende 30-66 år	0,3371	0,3084
Opphopningsindeks	0,1658	
Opphopningsindeks ny		0,0584
Sum	1,0000	1,0000

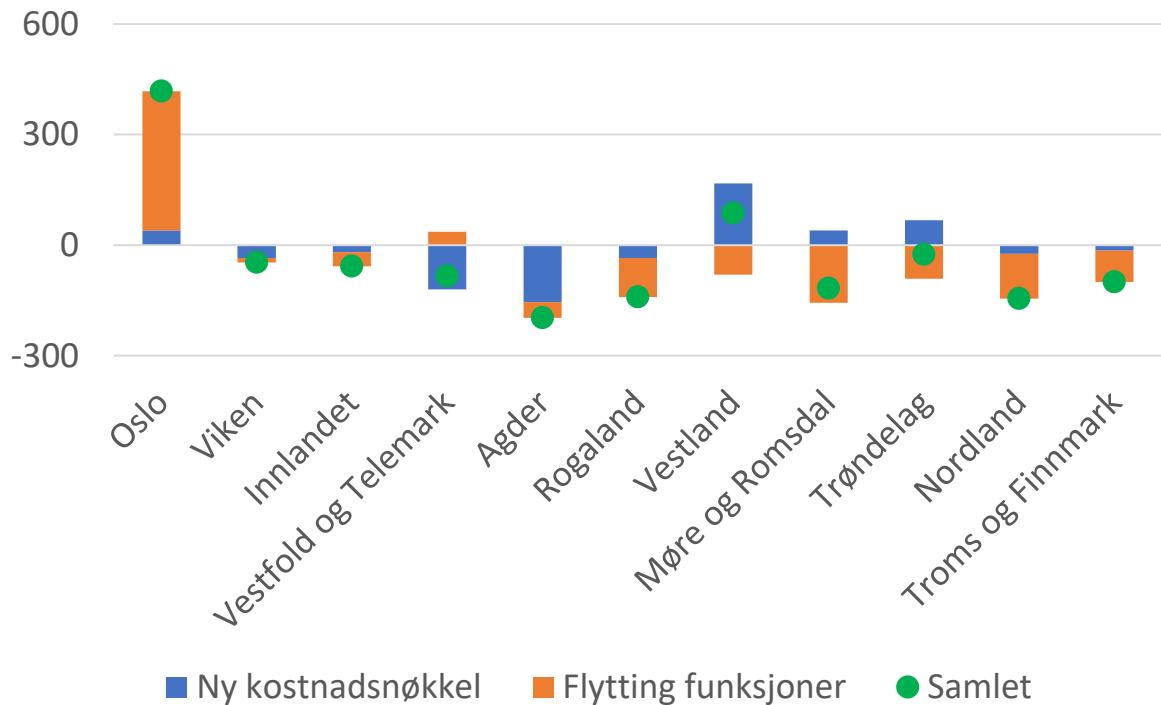
Forklaringskraft $R^2 = 0,420$

Sosial – flere funksjoner er inkludert i delkostnadsnøkkelen

- a) funksjon 213 Voksenopplæring flyttes fra grunnskole til sosiale tjenester.
- b) funksjon 273 Arbeidsrettede tiltak i kommunal regi og funksjon 283 Bistand til etablering og opprettholdelse av egen bolig mv er flyttet inn i utgiftutjevningen og sektoren sosial

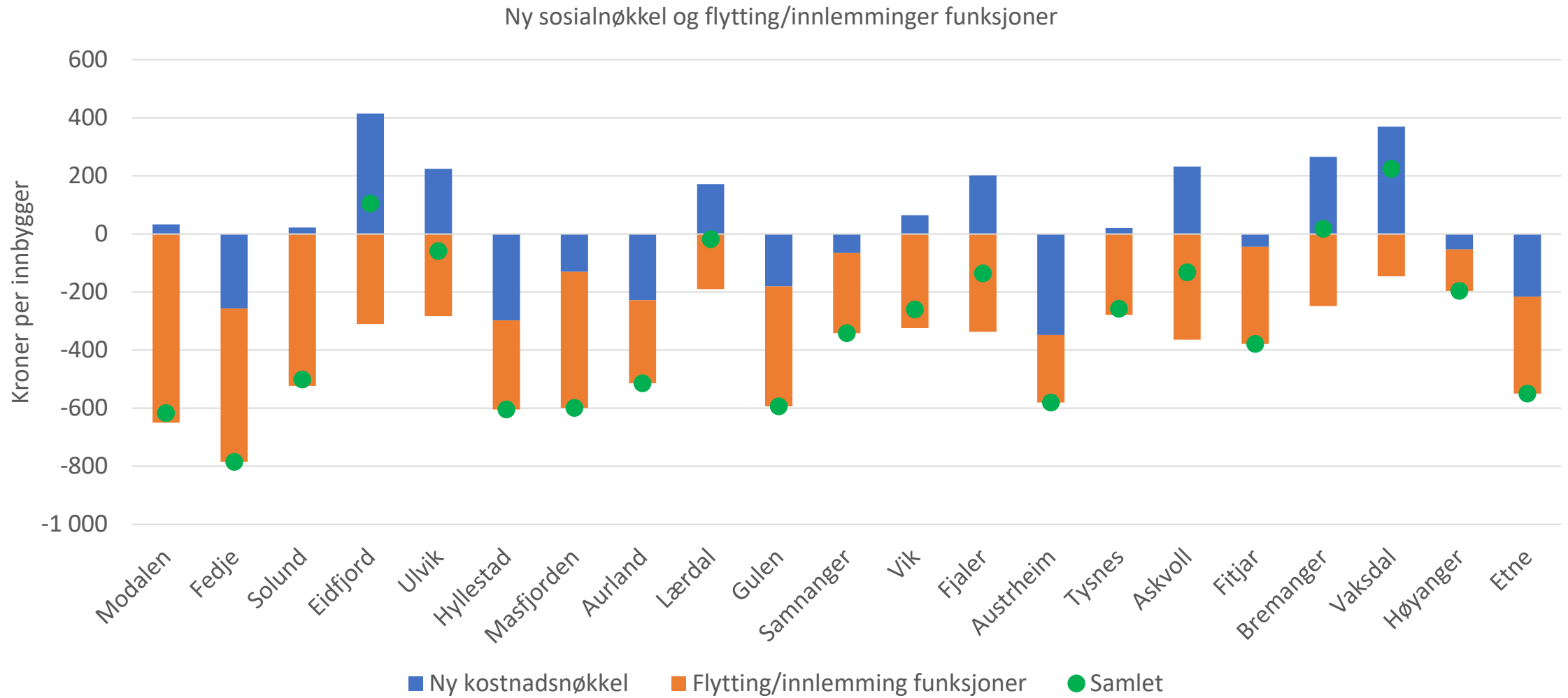
Sosial – samlet utslag

Utslag ny kostnadsnøkkel og flyttinger til sosial, kroner per innb

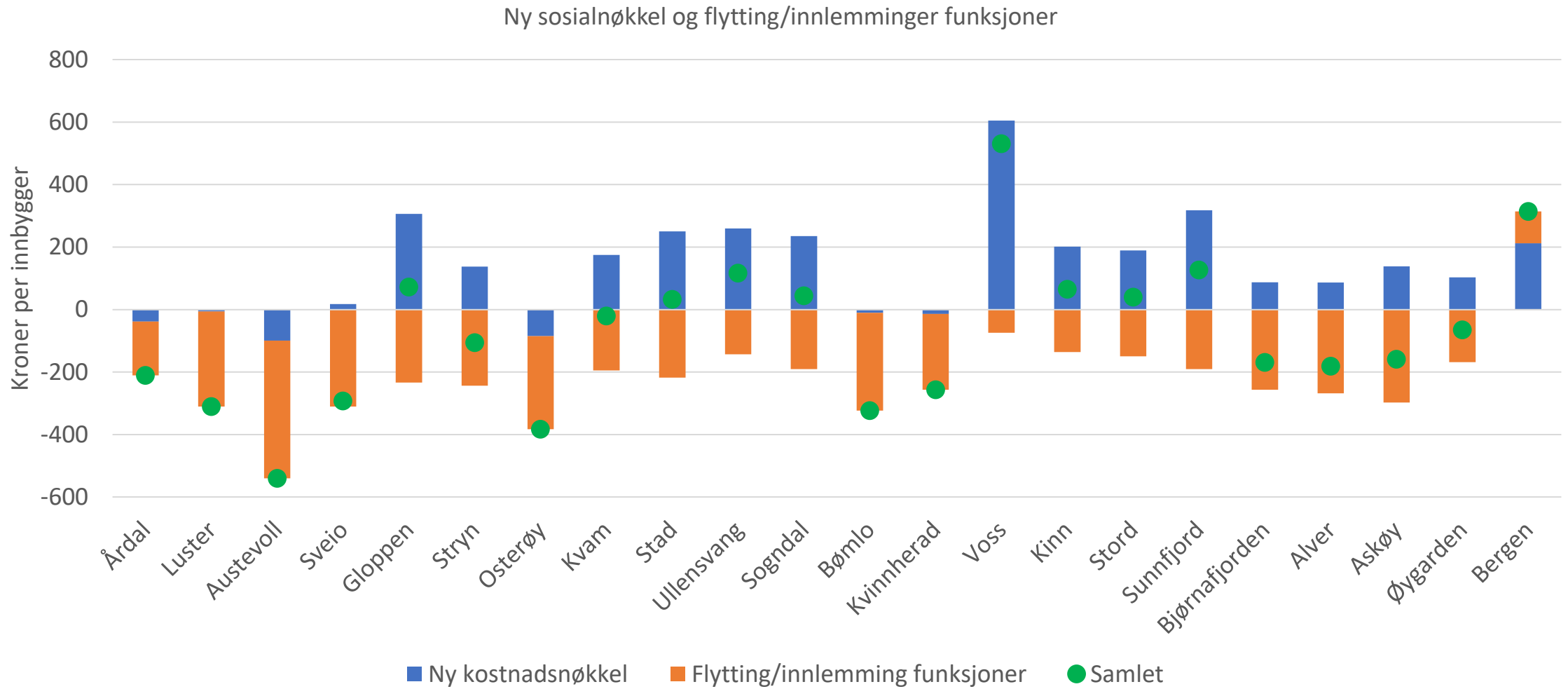
	1 000 kroner	Kroner per innb.
Oslo	262 980	378
Bergen	28 554	100
Trondheim	9 363	45
Stavanger	3 904	27
Bærum	-11 356	-88
Kristiansand	6 572	58
Drammen	20 820	204
Asker	-11 162	-117
Lillestrøm	119	1
Fredrikstad	15 312	183
Sandnes	-6 864	-85
Tromsø	-4 600	-60

Utslag av ny delkostnadsnøkkel sosial og flytting/innlemming funksjoner Vestland kommuner med under 5 000 innbyggere

Utslag av ny delkostnadsnøkkel sosial og flytting/innlemming funksjoner

Vestland kommuner med over 5 000 innbyggere

Barnevernsnøkkelen

Fortsatt svak forklaringskraft og to alternative modeller

Bør jobbe videre med analyser slik at effekter av barnevernsreformen kan fanges opp

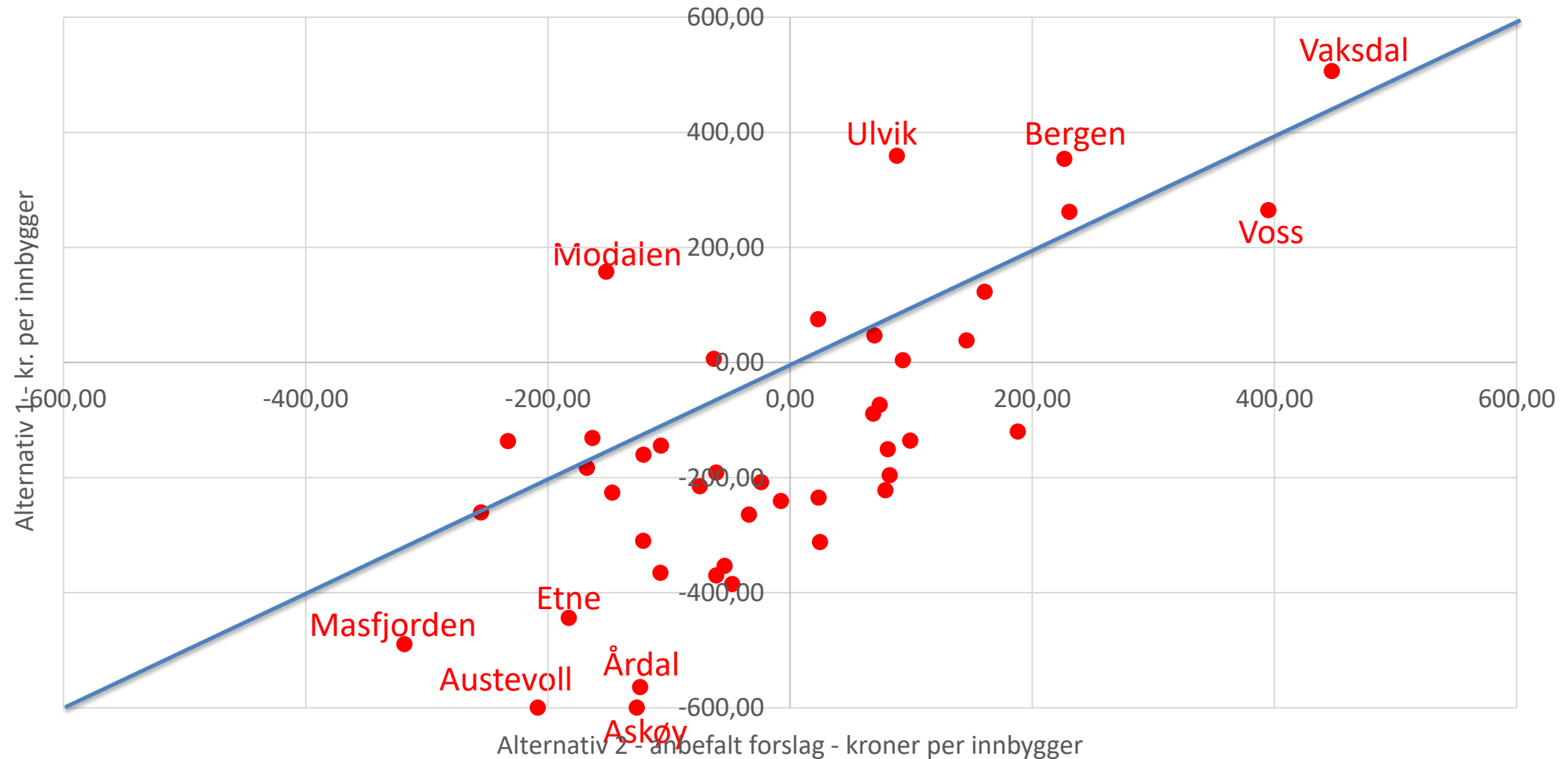
Barnevern

Kriterium	Vekt 2022	Inntekts- system- utvalget alt 1	Inntekts- system- utvalget alt 2
Innbyggere 0-22 år	0,3301		
Innbyggere 0-24år		0,0608	0,2537
Lavinntekt	0,2577	0,2424	0,2582
Barn 0-15 år med enslig forsørger	0,4122		0,1574
Pasienter med psykiske lidelser (NPR)		0,3559	0,3307
Personer med lav utdanning		0,3409	
Sum	1,0000	1,0000	1,0000

$R^2 = 0,141$

$R^2 = 0,105$

Alternativ 2 (anbefalt) gir mindre omfordelingseffekter enn alternativ 1 for kommunene i Vestland

Kommunehelsenøkkel

Innbyggere 90 år og eldre ikke lenger en del av kostnadsnøkkel

Kommunehelse

Kriterium	Vekt 2022	Inntekts- system- utvalget
Innbyggere 0-22 år	0,2888	0,2305
Innbyggere 23 - 66 år	0,3089	0,3034
Innbyggere 67 år og eldre	0,2987	
Innbyggere 67 - 89 år		0,3696
Sone	0,0291	0,0196
Nabo	0,0291	0,0196
Gradert basistilskudd	0,0453	0,0571
Sum	1,0000	1,0000

$R^2 = 0,650$

Administrasjon og landbruk, fra to delkostnadsnøkler til en felles nøkkel

Administrasjon

Kriterium	Vekt 2022
Innbyggere	0,9235
Gradert basistilskudd	0,0765
Landbrukskriteriet	
Sum	1,0000

Inntekts- system- utvalget
0,8973
0,0776
0,0251
1,0000

$R^2 = 0,813$ ekskl. landbruk

Landbruk

Kriterium	Vekt 2022
Landbrukskriteriet	1,0000
Sum	1,0000

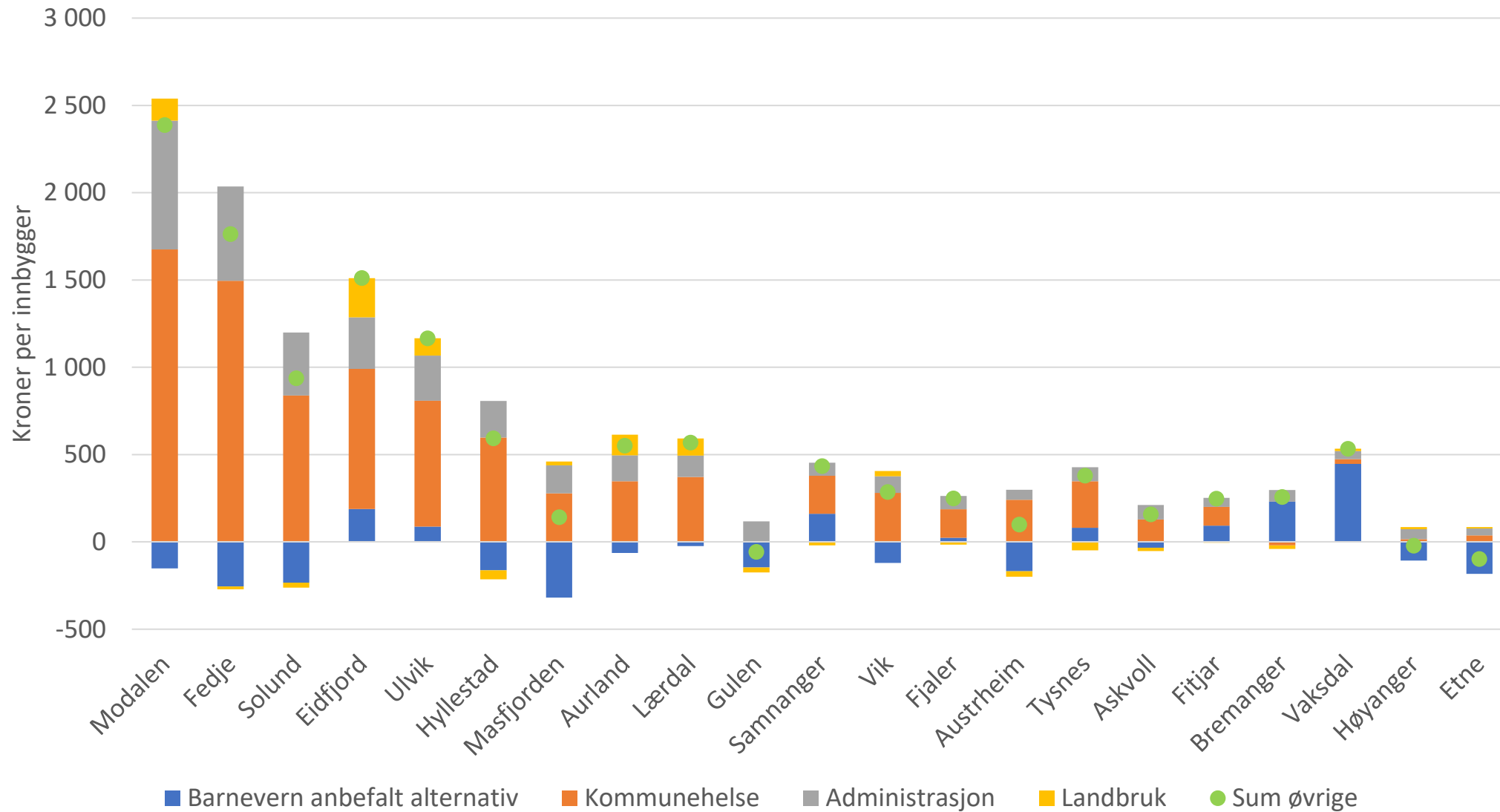
I tillegg skjer det en omvekting i landbrukskriteriet

Landbrukskriteriet	Vekt	Vekt utvalg
Antall jordbruksbedrifter	0,6790	0,7836
Antall landbrukseiendommer	0,2763	0,1099
Totalt areal	0,0447	0,1065
Landbrukskriteriet	1,0000	1,0000

$$R^2 = 0,531$$

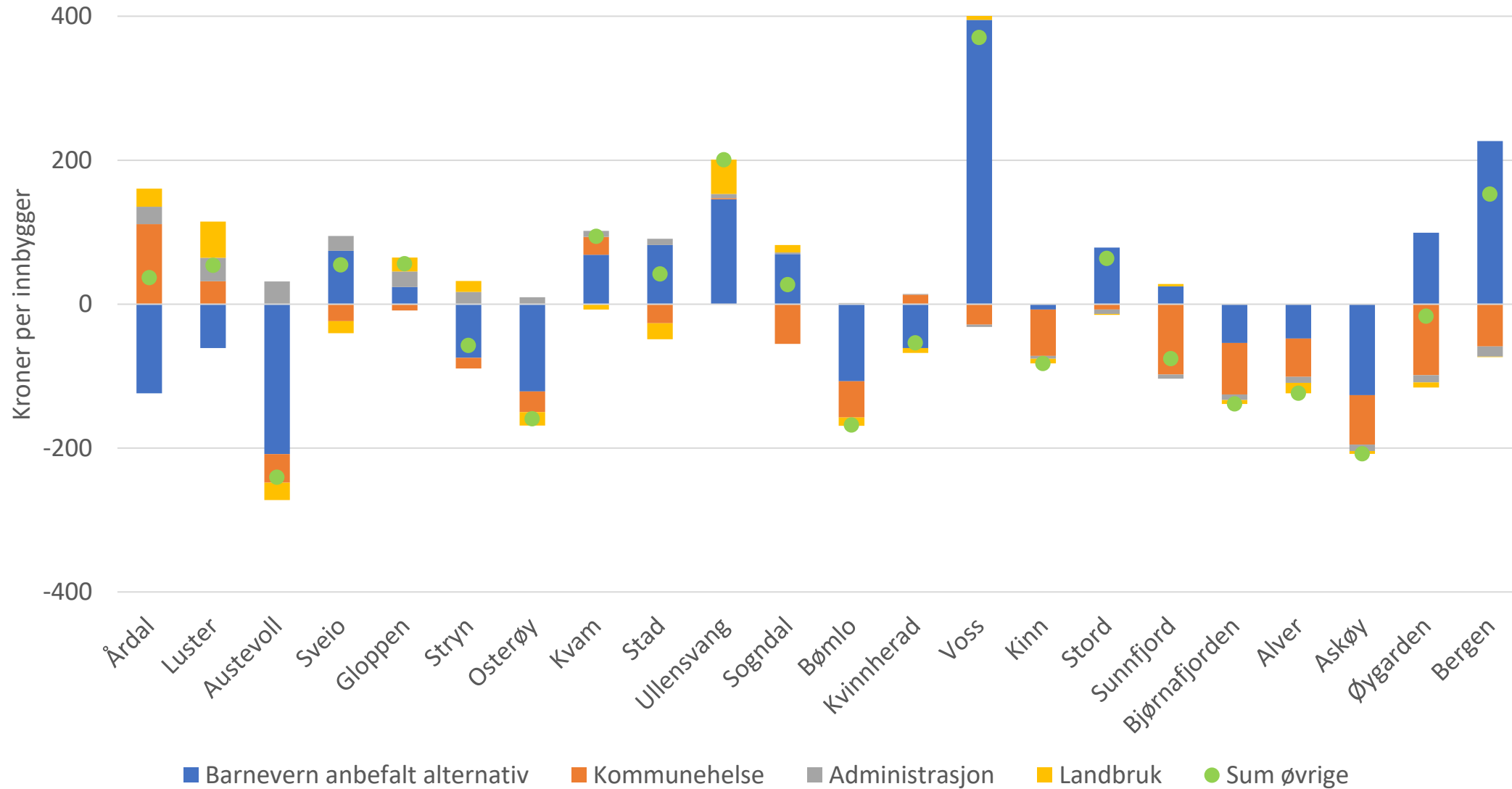
Utslag av øvrige delkostnadsnøkler

Kommuner med under 5 000 innbyggere

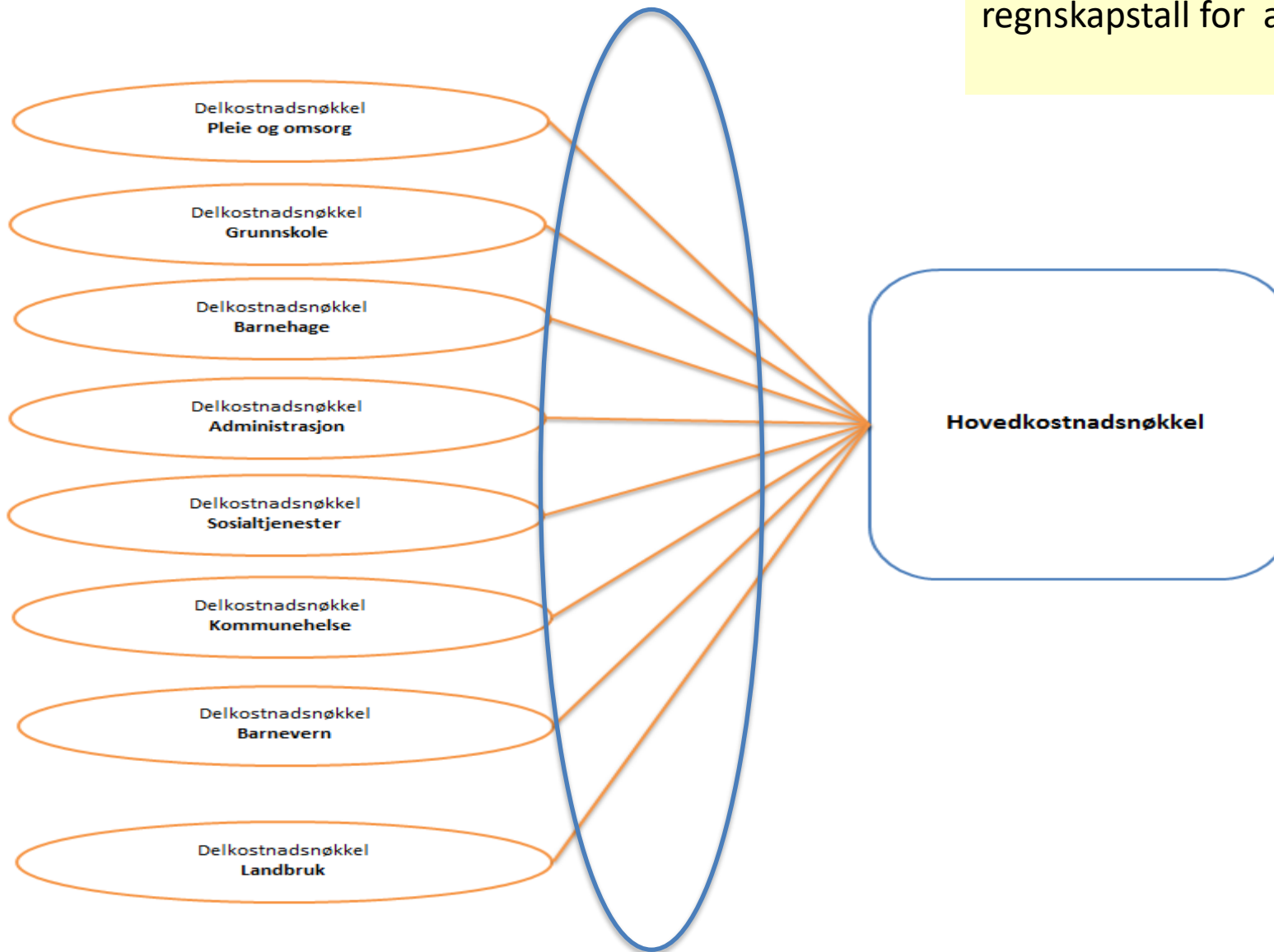
Utslag av øvrige delkostnadsnøkler

Kommuner med over 5 000 innbyggere

Hvordan kommer man fram til samlet kostnadsnøkkel?

Sektorenes andeler i hovednøkkelen på basis av regnskapstall for alle kommuner – oppdateres årlig

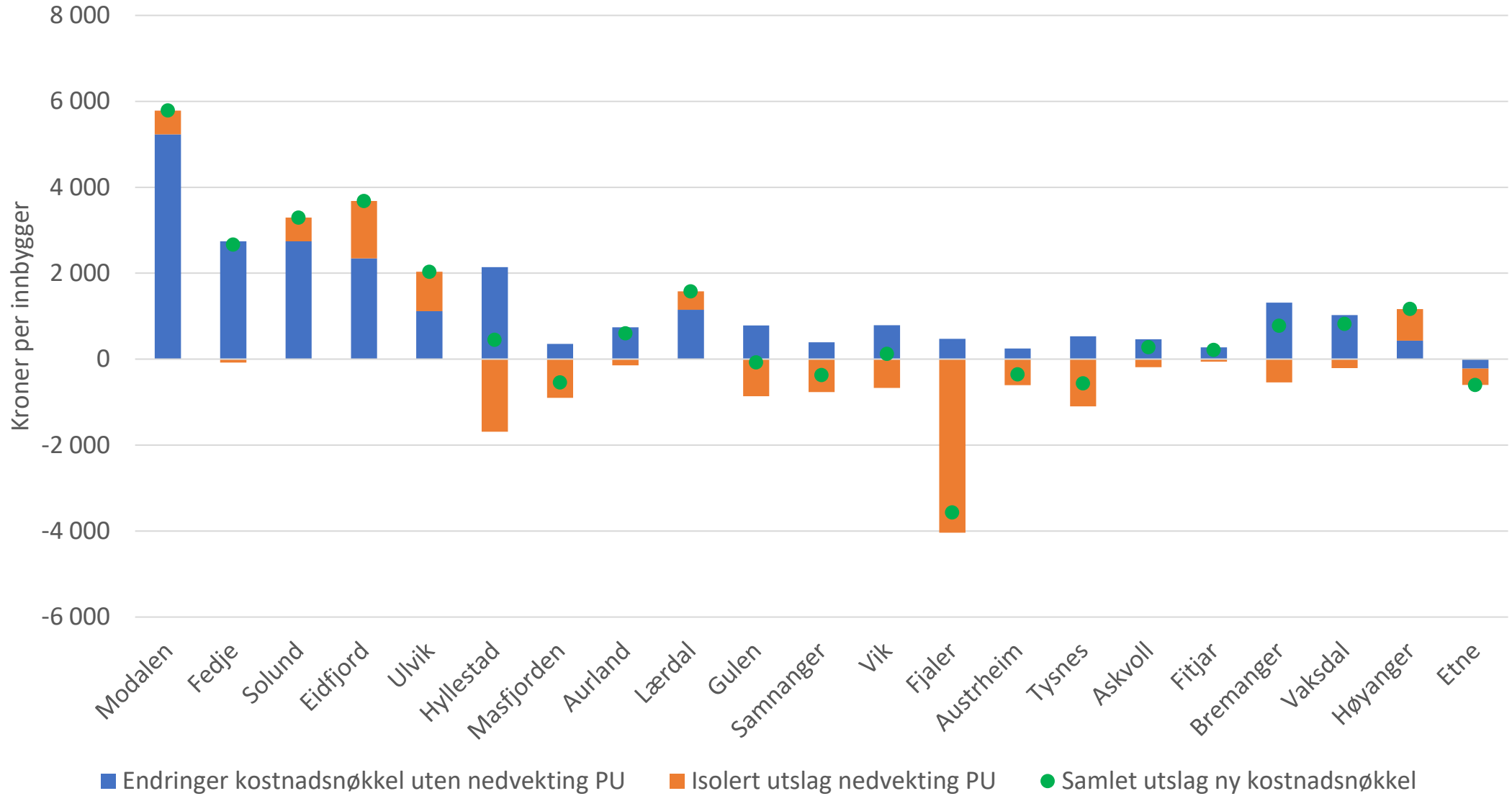
Kostnadsnøkkelen - oppsummering

Noen anbefalinger:

- Levekår og sosioøkonomiske forhold: Nytt kriterium rus og psykisk helse
 - Barnehage: yrkesaktivitet i stedet for utdanningsnivå
 - Pleie og omsorg: kriteriet antall personer med psykisk utviklingshemming
-
- Spredt bosettingsmønster og kommunestørrelse: økt betydning
 - Kompensasjon for smådriftsulemper: ufrivillige kostnadsforskjeller – endre innretning jf. dagens modell
 - utfordringer analysegrunnlag – oppdatering av analyser

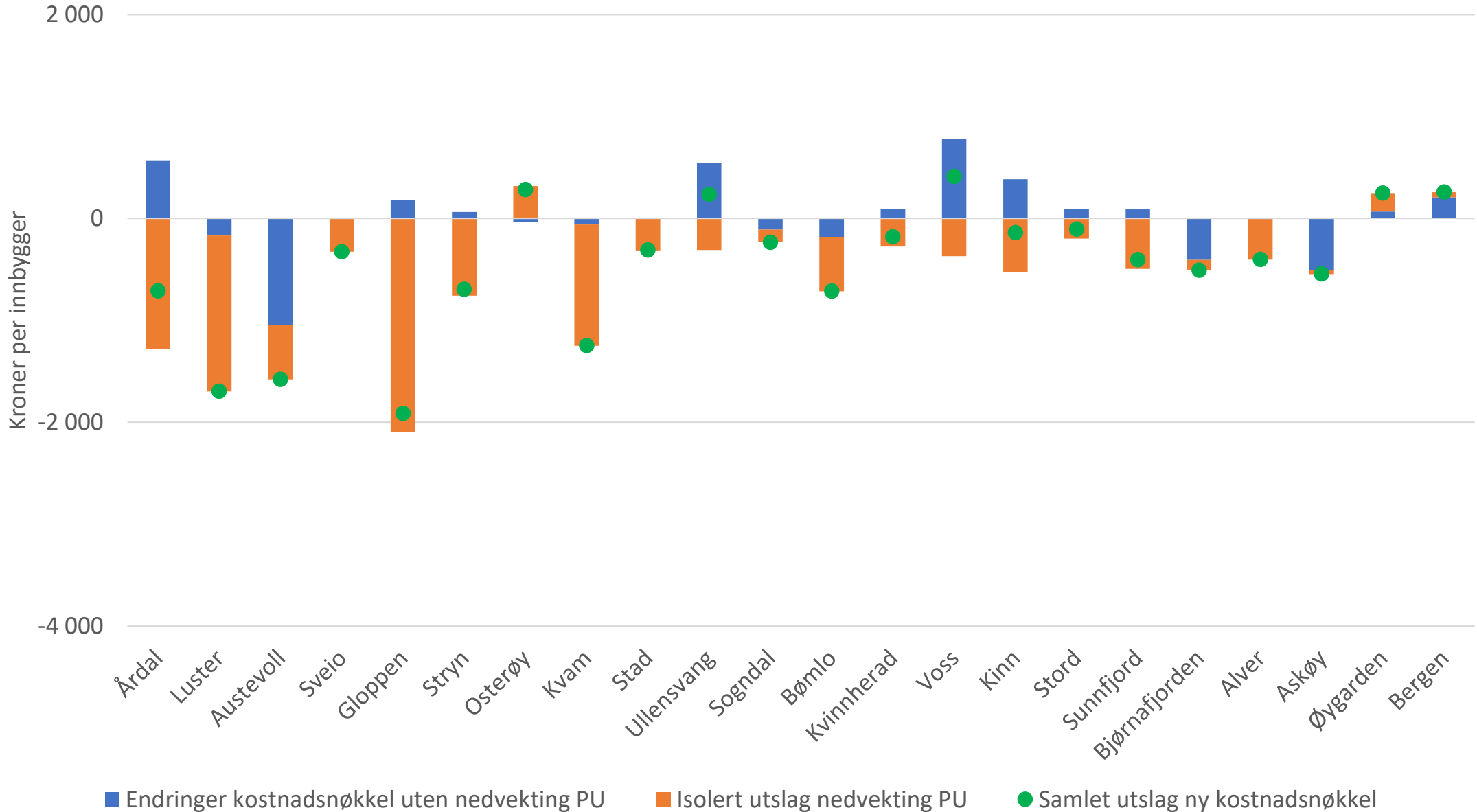
Samlet utslag av forslag til ny kostnadsnøkkel, kroner per innbygger

Kommuner med under 5 000 innbyggere

Samlet utslag av forslag til ny kostnadsnøkkel, kroner per innbygger

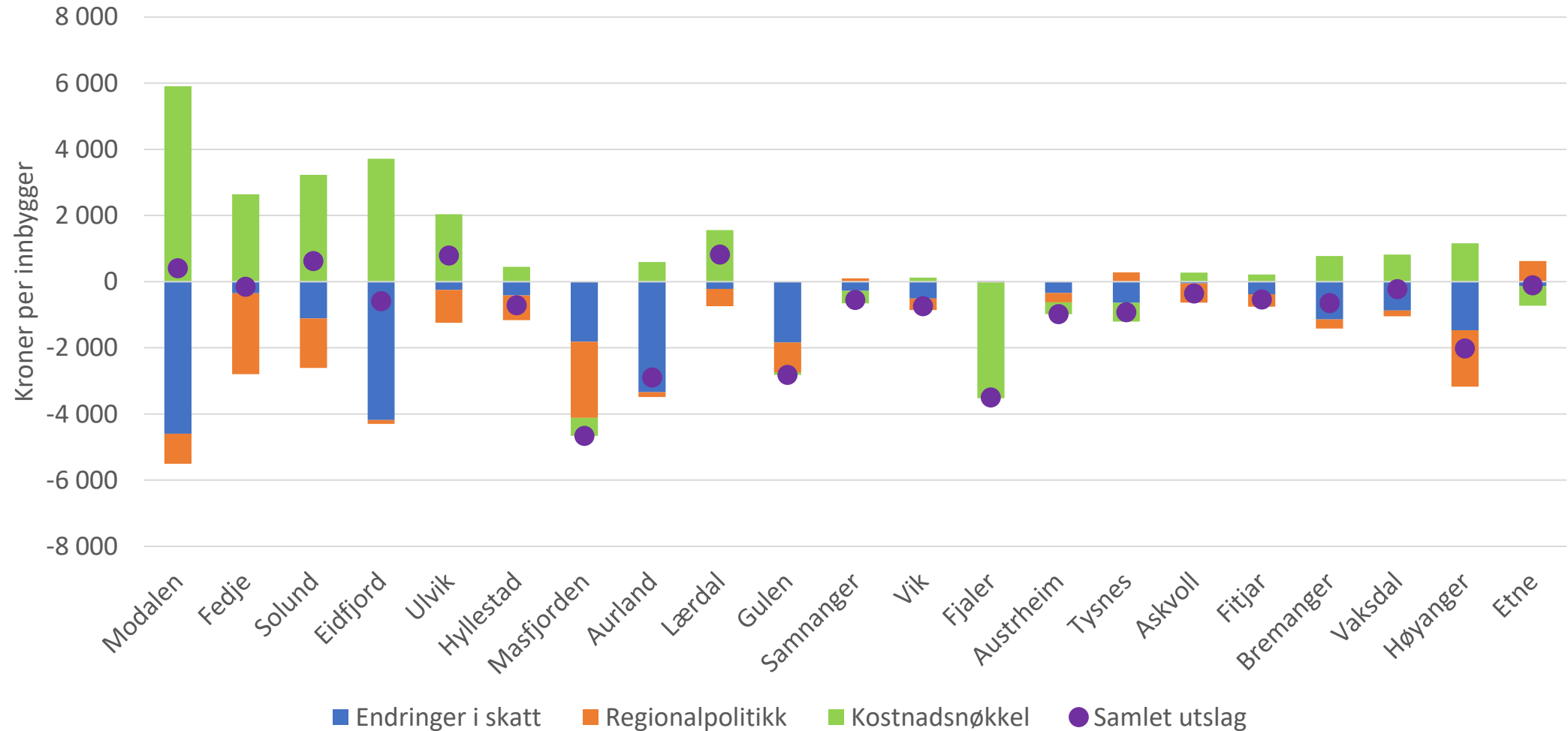
Kommuner med over 5 000 innbyggere

Oppsummering

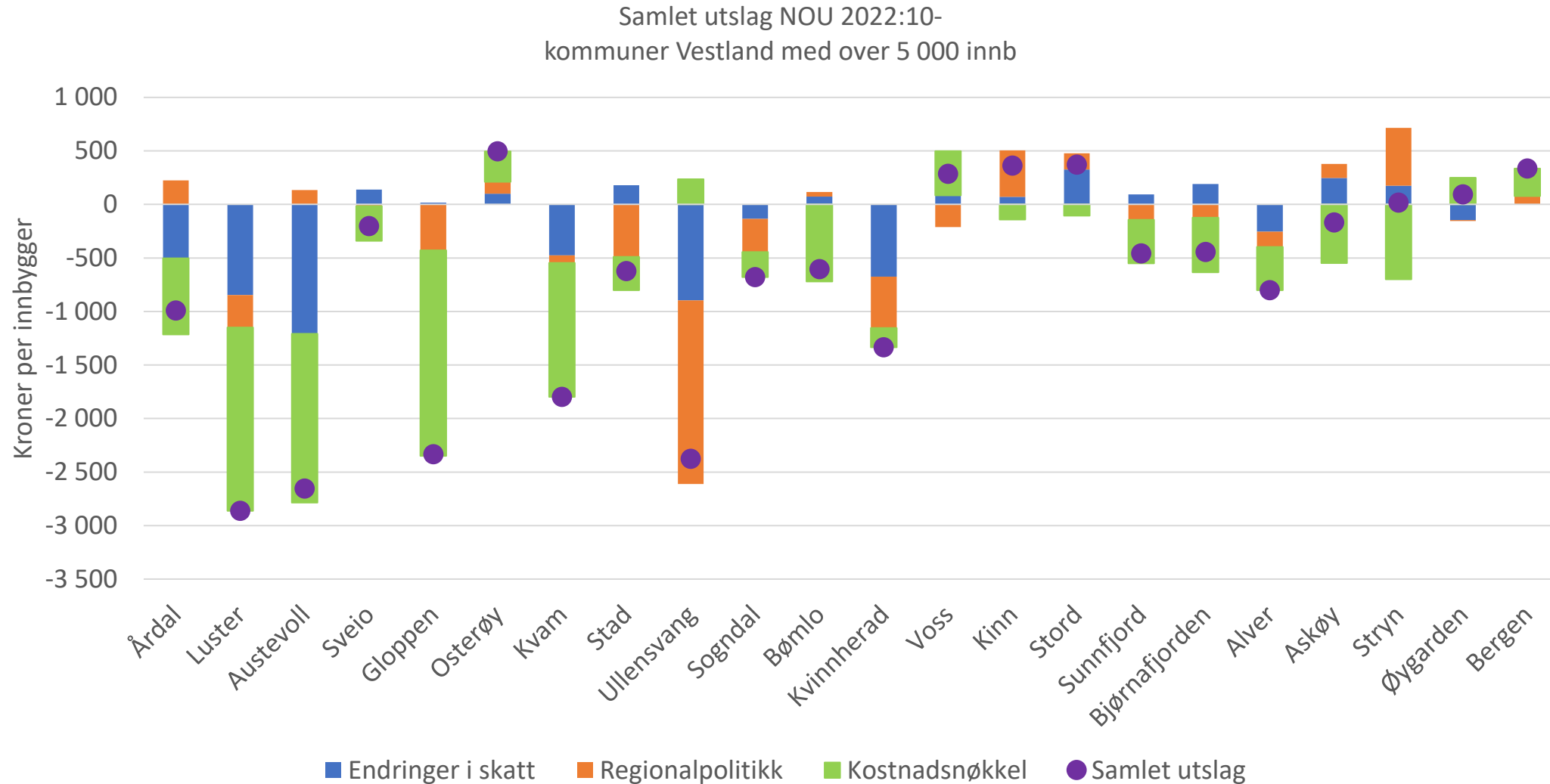
Hvordan slår utvalgets forslag samlet sett ut kommunene i Vestland med under 5 000 innbyggere?

Samlet utslag NOU 2022:10 -
kommuner i Vestland med under 5 000 innb

Oppsummering

Hvordan slår utvalgets forslag samlet sett ut kommunene i Vestland med over 5 000 innbyggere?

NOU 2022:10 – Nytt inntektssystem for kommunene

med blick på utslagene for kommunene i Vestland

Sigmund Engdal, Økonominettverk Vestland, 15. november 2022